

katedra

MARIBORSKIH ŠTUDENTOV

KATEDRO mariborskih študentov izdaja Odbor mariborskih visokošolskih zavodov Zveze študentov Jugoslavije, Maribor / Urejuje uredniški odbor / Glavni in odgovorni urednik Vlado Golob / Izhaja mesečno / Uredništvo: Maribor, Gregorčičeva 30, telefon 35-96 / Tek. rač.: 604-13-1-167 (za Katedro) / Tiska Mariborska tiskarna Maribor / Založnik in uprava: Založba Obzorja, Maribor, Maistrova 5

MARIBOR
10. NOV. 1961
LETNIK II.
ŠTEVILKA 2

MARIBOR

Pogoji in zopet pogoji...

Se malo in vpis v drugi letnik bo na vseh mariborskih višjih šolah zaključen. Mnogo študentov ni izpolnilo pogojev. S tem so izgubili status študenta, zaradi tega pa tudi vse nemajhne pravice, ki so jih imeli. Nekateri se bodo prepisali na drugo šolo in začeli znova, drugi bodo čakali in nadaljevali s študijem

čez eno leto, nekateri pa ga bodo popolnoma opustili. Vsi ti imajo nekaj skupnega: izgubili so leto, eno celo leto, ki bi ga lahko kakorkoli bolj izkoristili, v katerem so bile zanje zaman porabljena nemajhna družbena sredstva.

Letos bodo mariborski študentje prvič v večjem obsegu prestopali v drugi letnik. Vse to bi niti ne bilo tako pomembno, če bi s tem ne bili povezani pogoji, ki povzročajo študentom precej preglavic.

Na Višji komercialni šoli morajo redni slušatelji kot pogoj za prestop v tretji semester opraviti osem izpitov, pogojno pa

morajo za prestop v drugi letnik opraviti po dva izpita. Največja ovira je tu matematika. Do rednega vpisnega roka je pogoje opravilo zelo malo študentov. Zato je morala študijska komisija vpisni rok podaljšati do 15. novembra. Pogojev za četrti semester na Višji tehniški šoli ne bo. V bodoče bodo namreč slušatelji oktobra vpisovali cel letnik.

Na Višji agronomski šoli morajo na vseh treh oddelkih kot pogoj za vpis opraviti sedem izpitov, za prestop v četrti semester pa še dva izpita. Izredni slušatelji in brigadirji, udeleženci letošnje zvezne akcije, se lahko vpišejo s petimi izpiti.

Na Višji stomatološki šoli so najprej predstavljali pogoj položeni izpiti iz treh predmetov, ki so jih predavali po en semester. Pozneje so dobili še en izpit, in to najtežjega: normalno morfologijo. Kot pogoj za prestop v četrti semester morajo opraviti še izpit iz tri semestre trajajoče predklinične protetike. Ker traja šolanje na tej šoli tri leta, morajo njeni slušatelji za vpis v tretji letnik opraviti še štiri izpite, od katerih so dva predavanja po dva semestra, dva pa po en semester. Vpisnega roka na tej šoli niso bistveno podaljšali.

Na Višji pravni šoli so izpiti zaradi sorodne in med seboj dopolnjujoče se snovi razdeljeni v skupine. Za vpis v tretji semester morajo slušatelji opraviti tri skupinske izpite. Izrednim slušateljem ni treba opravljati ene skupine izpitov. Vmesnih pogojev na Višji pravni šoli nimajo. Vpisni rok so za en mesec podaljšali.

Najmanj študentov je do sedaj izpolnilo pogoje na Višji tehniški in Višji stomatološki šoli. Mnogim med njimi manjka še po en izpit, da bi se lahko vpisali v drugi letnik, čeprav mogoče že imajo izpite iz predmetov, ki niso pogojni. Manjkajoči izpit bodo morda opravili decembra ali januarja, potem pa bodo morali čakati do prihodnjega oktobra, če bodo hoteli študij nadaljevati. Ali ne bi bilo prav, ko bi študijske komisije take primere še enkrat in podrobneje proučile?

Mariborske višje šole se še borijo z začetnimi težavami. Marsikje so spreminjali predmetnik in tudi prestopne pogoje. Le malokje pa so to upoštevali pri pogojnih izpiti. Na Višji komercialni šoli so podaljšali vpisni rok do srede novembra in dovolili pogojni vpis. Na Višji tehniški šoli so podaljšali vpis do 15. novembra. Na Višji stomatološki šoli so podaljšali vpis le do 15. oktobra. Pogojni vpis so dovolili le osmim slušateljem, čeprav je za to zaprosilo okoli trideset. Na Višji pravni šoli so podaljšali rok za vpis za en mesec. Edino na Višji agronomski šoli so imeli pri vpisu brigadirji olajšave, čeprav so jim to prej marsikje obljubljali.

Na nekaterih šolah se bo v drugi letnik vpisala le nekaj več kot dobra polovica študentov prvega letnika. To je posledica ali nesposobnosti in lenobe študentov ali neprimerno postavljene pogojev in morda preostrega izpitnega režima.

Marjan Logar

Oblike udejstvovanja

Vsi mariborski študentje so — ali vsaj bi naj bili — člani Zveze študentov Jugoslavije. Najvišje študentsko organizacijsko telo v Mariboru je Odbor visokošolskih zavodov. Odbor je neposredno vezan na Centralni odbor Zveze študentov Jugoslavije v Beogradu, tesno pa sodeluje z Univerzitetnim odborom v Ljubljani. Odbor visokošolskih zavodov ima petnajst članov, poleg tega pa še ožji sekretariat, ki ga sestavlja pet članov, od katerih je eden predsednik odbora.

Na posameznih šolah delujejo združenja Zveze študentov. Ta imajo svoje predsednike in odbore združenj. Vsak tak odbor naj bi praviloma s predsednikom vred ne štel več kot enajst članov. Vsi predsedniki združenj so člani Odbora visokošolskih zavodov in sodelujejo na njegovih sejah.

Letos se je število študentov združenja Zveze študentov povečalo. Vse šole imajo najmanj dva letnika, na šolah, kjer je več oddelkov, pa je posameznih letnikov še več. Predstavniki vseh letnikov v enajstčlanskem odboru združenja ne morejo popolnoma enakopravno sodelovati, pa tudi odbor združenja se ne more ukvarjati s problematiko vsakega letnika posebej. Zato bo treba v vsakem letniku ustanoviti odbore Zveze študentov. Odbori naj imajo okoli pet članov, od teh naj bo eden predsednik, drugi tajnik in tretji blagajnik. Predsednik odbora letnika naj bo član odbora združenja.

Združenja delujejo v komisijah. V komisijah naj bi bil iz vsakega letnika zastopan vsaj po en član. Če pa so nekateri letniki zelo številni, naj se v njih ustanovijo komisije letnikov.

(Nadaljevanje na 2 strani)

Vsak dan bolj odpravljamo razliko med rednim študentom in študentom, ki je v rednem delovnem razmerju. Toda uspeli še nismo, da bi tudi tovariši vsaj malo pritegnili v delo naše študentske organizacije. Verjetno imamo iste probleme, iste želje, le da nekateri poslušamo predavanja, nekateri pa ne. To zbliznanje, zbliznanje med rednimi študenti in študenti v rednem delovnem odnosu, bi verjetno obojim koristilo. Starejši tovariši bi nam pomagali s svojimi izkušnjami, nam povedali kaj o svojih problemih, redni študentje pa bi pomagali s tem, da bi si na predavanjih delali zapiske, spraševali, kaj v praksi potrebujemo še poleg šolskega več ali manj teoretičnega znanja itd. Zakaj naj bi to pustili neizkoriščeno? To bi bilo bogato sodelovanje.

Verjetno bo to v organizacijskem smislu razprava na predplenumskih pogovorih v vsej Zvezi študentov.

Prispevajmo tudi mi. Razmislimo o tem!

Izpitni na VTS

se lahko vpišejo s šestimi izpiti. Izredni slušatelji potrebujejo za prestop v drugi letnik šest izpitov, za pogojni vpis pa štiri izpite. Ti pogoji študentom niti ne povzročajo toliko težav, kot pozneje pogoji za četrti semester, ko morajo opraviti vse izpite iz prvega letnika.

Na Višji tehniški šoli so pogoji na vseh petih oddelkih približno enako težki. Študentje

Letos zopet predavanja

Marksistične tribune

... in zopet težave s predavatelji

V prejšnjih številkah »Katedre« smo večkrat lahko brali o »Centru za marksistično izobrazbo«, ki ga je po ljubljanskem vzoru formiral Komite Zveze komunistov na mariborskih visokošolskih zavodih. Center je imel na programu dve seriji predavanj: Socializem in kapitalizem sredi XX. stoletja in Zveza komunistov Jugoslavije. Začetek predavanj se je zavlekel v pozno pomlad, prvo predavanje je bilo šele aprila. Težave bi lahko povsem zreducirali na isti skupni imenovalec — ne moreš dobiti predavateljev. Vsi naši ugledni javni delavci so tako zelo zaposleni, preobremenjeni in ne najdejo časa za predavanja mariborskim študentom enostavno. Center je poskušal pridobiti tiste predavatelje, ki so že sodelovali pri Marksistični tribuni ljubljanske univerze, vendar je pri tem le delno uspel.

Zaradi tega se vedno bolj uveljavlja prepričanje, da se bo moral mariborski Center za marksistično izobrazbo študen-

tov usmeriti predvsem na mariborske predavatelje. Sicer je to spoznanje prodrlo že pomladi in je »Katedra« v majski številki objavila program predavanj in imena predvidenih predavateljev. Do uresničenja tega načrta ni prišlo. Bilo je že prepozno, kajti druga polovica maja ni več najprimernejši čas za serijo predavanj, saj vsak študent že preveč misli na izpite.

Tako je bilo treba preložiti izvedbo tega načrta na jesenski čas. Center za marksistično izobrazbo je že naprosil nekaj predavateljev in javnih delavcev za sodelovanje. Odločil se je, da ne bo spreminjal tem, ki so jih želeli obdelati že pomladi — Socializem in kapitalizem sredi XX. stoletja in Zveza komunistov Jugoslavije. Te dni je na programu zopet anketa, kjer se bodo študentje izjasnili, katero temo želijo poslušati. Najkasneje sredi novembra bi torej morali imeti priložnost pozdraviti predavatelje, ki so se odzvali vabilu.

Milan Skaza: Jesenska melanholija

Študentje ocenjujejo

Nekaj mnenj o delu ZŠJ

Improvizirana anketa s tremi vprašanji:

1. Kaj meniš o delu študentske organizacije na svoji šoli?
2. Tvoji nasveti za izboljšanje dela?
3. Kaj sodiš o Odboru ZŠJ mariborskih višjih šol?

Sprva smo si ta članek zamislili nekako tako, da bi o delu Združenj študentov na posameznih šolah namesto predsednikov Združenj poročali neaktivni študentje, ki bi jih izbrali na slepo srečo. Ko pa smo ta načrt že izvedli, smo opazili, da se je rodilo nekaj drugega — kritičen pogled na delovanje, kot pač ga gledajo študenti, ki se sicer za tovrstno udeleževanje ne menijo preveč — četudi nismo naleteli na same take, ki bi vedno stali pri strani in kritizirali.

Takole so nam odgovorili na zgornja vprašanja:

S. P., VKŠ (absolvent). »Delo naše študentske organizacije je bilo še kar dobro, bilo bi pa mogoče marsikaj izboljšati. Letos n. pr. ni bilo predavanj »Svobodne katedre«; prvo leto so se sploh vsi bolj trudili, kot tovariši iz letošnjega odbora. Slabo je bilo obveščanje o delu vodstva študentske organizacije. Socialna komisija je delala zelo dobro.

Kaj svetujem? Formiranje komisije ali kakega drugega telesa, ki bi skrbelo za honorarne zaposlitve, četudi je tak način pridobivanje finančnih sredstev pri novem, ostrem študijskem režimu težavnejši.

O odboru višjih šol ne vem skoro ničesar — to kar sem bral v »Katedri«. Sicer pa ne zveš skoro ničesar... Potrebno bi bilo več povezave med odborom in študenti.

A. K., VPS (II. letnik). »Skoraj ničesar nismo delali; zaradi majhnega števila sodelujočih ni bilo problemov...«

Tukaj smo postavili malo drugačno vprašanje: Ali bi se dalo

kaj več delati, ali pa bi bilo v takem primeru vse za lase privlečeno?)

»Teško, saj ni bilo resnih problemov; edine težave v zvezi s skriptami pa je tako uredila šola.

Sodelovanje z odborom višjih šol je bilo bolj slabo, najbrž nihče od odbora ni vedel, kaj se dogaja na šoli. Nikogar ni bilo nikoli na šolo. Sestanke smo res imeli bolj občasno, od odbora nismo nikoli nikogar videli.

B. C., TVŠ (II. letnik). »O delu študentske organizacije na naši šoli bi rekel, da je bilo v njem premalo razgibanosti in raznovrstnosti. Zadovoljivo je izpolnil odbor ozke študijske naloge (krožki, skripta), vsaj na začetku. Ostale sekcije odbora niso kazale močnejših znakov življenja, zlasti glede kulturnega delovanja bi lahko dejal kaj takega.

Predlagam, da bi organizirali kak klub, kamor bi študentje lahko zahajali. Študent se pogosto nima kam dati, postajanje na »neku« nima nobene vsebine. V klubu bi bil potreben televizor, časopisi, tudi drugi študentski listi, poljudna predavanja. V naši sobi za sestanke itd., bi se morda dalo napraviti kaj takega.

O odboru višjih šol ne vem ničesar. Kaj je sploh to? Ah da — saj sem že slišal zanj, vendar nisem videl še nobenega rezultata njegovega dela.

D. S., VAŠ (II. letnik). »Zdi se mi, da je pri nas v vodstvu preveč starih ljudi. Premalo so se živeli v pravo študentsko življenje. Imajo sicer mnogo izkušenj in več resnosti, manjka pa jim mladostnega elana.

Tokrat sem srečal znanca iz brigade tovariša Darka Sedmaka, študenta vinogradniško-sadlarskega oddelka na VAŠ, da bi se lažje pogovorila, sem ga povabil na bližnjo klop v parku. Med potjo sem našel konjsko podkev in Darko je pripomnil, da je to »velika sreča«, če se nimam pogojev.

V.: Kakšni so tvoji vtisi iz brigade?

O.: Na sploh zelo dobri. Samo škoda, da je bilo vmes nekaj

Darko Sedmak: »... posvečam več pažnje zabavi...«

zamornjenih tipov, ki so se po Trezinem vedno »vun silili«. Predvsem pa je bilo koristno, da

smo se študenti vseh višjih šol med seboj bolje seznanili.

V.: Kako si preživel ostali prosti čas počitnic?

O.: Počitnic v pravem pomenu besede nisem imel. Deset dni sem bil na praksi v Kopru, ostali čas se pa porabil za pripravo izpita.

V.: Ali si opravil pogoje za vpis v tretji semester in kako si zadovoljen z načinom študija na VAŠ?

O.: Pogoj za vpis v III. semester je sedem uspešno opravljenih izpitov. To sem opravil, vendar še precej študentov nima pogojev. Predavanja so na kvalitetni ravni, velik uspeh pa predstavlja redno izdajanje skript.

V.: Kako je s tvojim izvenštudijskim udeleževanjem?

O.: S športom se ne ukvarjam, vendar polagam več pažnje na zabavo. Rad hodim plesat, vendar mi kvarijo prijetno vzdušje na plesih vedno višje vstopnine. Menim, da bi za študentsko zabavo bilo potrebno nekaj ukreniti.

V.: Tvoje težave?

O.: Denar. Napisal sem že precej prošenj za štipendijo, vendar brez uspeha. Upam, da bo vsaj s to podkviho, ki sva jo našla, nekaj sreče (če ne več, vsaj toliko, kolikoko je vredna pri Odpadu)! M. S.

Rabili bi mlajše ljudi v odbor. Razdvojeni smo na stare in mlade in to najbolj hromi delo. Imamo sposobne ljudi, ki pa prav zaradi tega ne morejo prodreti s svojimi idejami.

O odboru višjih šol? O njem sploh ne vem ničesar: niti kdo so, niti kje se shajajo, niti kaj delajo. Ali točneje rečeno: vedel nisem, dokler nisem šel v brigado. Tam sem vsaj nekaj zvedel o delu tega odbora.

M. V., VSS (II. letnik). »Ničesar niso napravili glede reševanja materialnih vprašanj s honorarnimi zaposlitvami, kot je to praksa v drugih študentskih centrih. Čim prej je treba ustanoviti študentski servis s širokim repertoarjem — n. pr. sodelovanje na občasnih prireditvah, uslužnostne delavnice, raznašanje mleka, sadja, povrtnin, garderoberji, čuvanje otrok, servis za inštruiranje slabših učencev v nižjih šolah itd. Študentska organizacija na naši šoli ni ravno mnogo napravila, vendar mislim, da ni bilo možno doseči dosti več. Predvsem bi bila nujna ustanovitev fonda za pomoč siromašnim študentom.

Kaj je dosedaj delal odbor višjih šol, ne vem in tudi ni moja stvar, da bi dajal oceno njegovega dela.

Naslednji anketiranec je član OK LMS in zato smo mu zastavili drugačna vprašanja:

Vsi študentje, s katerimi smo govorili, vedo le malo o Odboru ZŠJ na mariborskih visokošolskih zavodih. Ti si ves čas nasledoval odborovo delo. Kaj misliš ti o Odboru in o kritikah na račun Odbora?

V. G., VKŠ (član OK LMS): »Odborovo delo zasledujem že

od ustanovitve. V začetku sva s še enim tovarišem krepko delala. Nato sva prevzela še druge naloge, tako da bi moralo najino delo biti pravzaprav samo del dejavnosti Odbora, kajti program dela in seveda tudi možnosti udeleževanja so tako velike, da je nujna razdelitev dela na večje število delovnih tovarišev.

Kritike na račun Odbora so — vsaj po mojem mnenju — deloma upravičene, deloma neupravičene. Odbor sam brez Združenj Zveze študentov na posameznih šolah ne more in ne sme biti telo, ki bi vodilo delo — ali bolje rečeno — samo delalo. Povezava med Združenji in Odborom pa je bila zelo rahla. Primer: na pobudo komisije za tisk pri Odboru je bil sklican sestanek predsednikov in nekaterih ostalih članov odbora zaradi nujne rešitve nekega problema — toda udeležila sta se ga le dva študenta od tistih, ki so bili povabljeni. Delo študentov-odbornikov, ki so bili izvoljeni v ta najvišji organ, Zveze študentov, pa bi bilo lahko res mnogo boljše. Na Odboru smo vse preveč razpravljali, manj pa delali. Še en primer: Komisija za mladinske prostovoljne delovne akcije je vse premalo naredila za agitacijo in ostalo delo okrog naše prve mariborske študentske brigade — čeprav so mnogo dela te komisije opravljali tovariši, ki sploh niso bili v tej komisiji.

To je velika napaka te komisije oziroma vodilnega kadra bodoče brigade.

Pri volitvah v novi Odbor bi morali verjetno paziti na to, da bomo izvolili za delo v Odbor tovariše iz Maribora, saj tisti

Skupščina ZŠJ na VSŠ

Po sicer obsežnem, vendar programsko in idejno šibkem poročilu predsednika je delovno predsedstvo otvorilo diskusijo. Prvi diskutant je bil ravnatelj, ki je opisal značaj in naloge šole in študentov. Posebej je opozoril, da mora biti zdravstveni delavec popolen strokovnjak in zato šola oziroma predavatelj ne smejo dopuščati nikakršnih koncesij pri znanju študentov. Profesor dr. Pocaajt je opozoril na neodkritost in zakulisne debate študentov o študijskih in ostalih zadevah šole in pozval vse navzoče, naj v odkriti razpravi iznesejo svoje probleme. Po tej diskusiji je nastopil dolg molk, ki ga je pretrgal član Odbora ZŠJ višjih šol. Opozoril je na nekatere organizacijske in načelne napake, ki jih je bilo moč razbrati iz referata.

Predvsem je bilo zelo pomanjkljivo delo študijske komisije, saj ni analizirala izpitnih rezultatov, obdelala študijskih pogojev in sodelovala v pripravah pri izdelavi statuta šole. O delu šolskega sveta in sveta letnika ni bilo ničesar slišati. Brigadirji so spregovorili o nekaterih problemih pri vpisu in o pogojih za vpis. Ravnatelj je izrazil pripravljenost in razumevanje uprave šole pri reševanju teh problemov. Študentje se diskusije niso udeleževali, tako da bo imel novi odbor, ki so ga izvolili, precej težavno delo, saj nima nobenih smernic. Ravnatelj je predlagal novemu odboru, naj izdela natančen program dela in tako zaključil dokaj neuspelo in nekonstruktivno skupščino.

F. V.

VKŠ: Informativni sestanek

Po končanem predavanju 17. oktobra letos študentje prvega letnika Višje komercialne šole niso mogli na hodnik. Odbor Združenja študentov je sklical sestanek prvega letnika, da bi nove tovariše pozdravil in jih seznanil z družbenimi organizacijami in z načeli družbenega upravljanja na šoli. VKŠ ima namreč kar šest oddelkov in zaradi tega potrebuje Zveza študentov malce bolj razvejano organizacijsko obliko. Prisotne bruce je v kratkih besedah seznanil z delovanjem odbora višjih šol in z delom posameznih komisij združenja predsednik

odbora Združenja študentov na VKŠ Ludvik Verbančič. Se trije tovariši iz odbora so se oglasili k besedi, prvi je brucem pripovedoval o organih družbenega upravljanja na šoli in jim razložil nekaj najpomembnejših postavk iz predloga šolskega statuta. Drugi jim je v kratkih besedah predstavil »Katedro mariborskih študentov« in jih pozval, da se tudi oni kolektivno naročijo nanjo. Ker niso pobirali naročnine ob vpisu, bo za vse redne študente založilo naročnino združenje, pobrali pa jo bodo ob vpisovanju v letni semester.

odborniki, ki niso iz Maribora, mnogokrat odpotujejo domov (vsaj do sedaj je bilo tako) in zato delo nujno trpi.

Še nekaj v ilustracijo: delo vsega Odbora je slonelo po dosedanji praksi na ramenih samo dveh, največkrat treh tovarišev, ki so bili zaradi tega marsikje drugje prikrajšani. To pa ni pošteno in pravično.

mm.

IZ VTŠ

Na skupnem sestanku Zveze študentov in ZKJ na VTŠ so obravnavali novi statut šole. Predvsem so ugotovili, da so za svet letnika trije študentje premalo

Seja na VTŠ

ter pa jih bodo predlagali zato pet. V svet šole bodo predlagali tri študente. Govorili so tudi o statutu šole, ki pravi, da lahko študent odgovarja na izpitu iz poglavij, ki so v programu šole. Statut pa ne govori, kaj potem če profesor kakšno poglavje ne izpredava, a ga na izpitu zahteva. Tudi o tem, kadar profesor po »lastni presoji« ugotovi, da študent ni absorbiral določenih poglavij, ker ni bil na predavanju, mu lahko po statutu odkloni podpis frekvence, so govorili. »Lastne presoje« so namreč lahko močno različne. Nadalje so sklenili na sestanku, da bodo predlagali, naj se v statut vnesejo mesečni izpitni roki.

Za dobro organizacijo brucovanja so predlagali ustanovitev organizacijskega odbora.

Skaza

Oblike udeleževanja

(Nadaljevanje s 1. strani)

Poleg tega lahko študentje uspešno sodelujejo v vseh oblikah samoupravljanja na šolah. Te oblike so: sveti šole, sveti oddelki (na šolah, kjer oddelki obstojajo) in sveti letnikov. Sveti šole imajo praviloma po dva študentska člana (ponekod, kjer je mnogo študentov, tudi štiri). Tudi sveti oddelki naj bi imeli po dva člana iz vrst študentov. Najuspešnejše lahko sodelujejo študentje v svetih letnikih. Praviloma naj bi bilo v svetu letnika enako število učiteljev in enako število slušateljev. Povsod žal to ni izvedljivo, vendar bi naj v svetu letnika ne bilo manj kot pet študentov.

Študentje sodelujejo lahko tudi v mnogih šolskih komisijah. Mnogo bodo študentski člani lahko pripomogli pri uspešnem delu študijske komisije, posebno kadar bo ta razpravljala o pogojnem vpisu, podaljšanju vpisa, pogojih in podobnem.

Vsi študentje, ki bodo sodelovali pri vodstvu šole, bodo imeli zelo odgovorno nalogo. Vedno in povsod bodo morali zastopati interese študentov in ne le zaradi števila sedeti v svetih ter se zadovoljiti samo s kimanjem.

Marjan Logar,
sekretar Odbora ZŠJ višjih šol.

ŠVEDSKA V ŠTIRINAJSTIH DNEH

Ne bo vam težko verjeti, da sem bil prijetno presenečen, ko sem na seminarju v Ljubljani sprejel povabilo za udeležbo na podobnem seminarju na Švedskem. Kolikor sem bil vesel vabila, toliko sem bil tudi dvomil, ali mi bo potovanje res uspelo, saj je daljša precejšnja in stroški veliki.

Po posvetovanju na Odboru smo se načelno za potovanje sicer zedinili, vendar bi bili potni stroški za naš skromni proračun preveliki. Zanesel sem se torej na svojo »avtostoparsko« tradicijo, zato sem se tudi na 3 tisoč km dolgo pot odpravil kar z avtostopom. Takoj moram reči, da sem imel na poti precej sreče, saj sem do Stockholma, ki je bil moj cilj, potoval le pet dni. Pot me je vodila preko Grossglocknerja, Kölna, Hamburga in Kopenhagna do Täbyja pri Stockholmu, kjer je bil seminar. Vreme in sreča sta mi bila naklonjena, tako da sem nemoteno in veselo užival lepote neznanih dežel. Posebno me je prevzela pot skozi južno Švedsko, ki vodi skozi bujne gozdove z debelim mahom in malimi idiličnimi jezeri, ob katerih se nemoteno spreha divjad. Spokojnost in rahla otožnost, ki prevzeta gozdove, sta nedvomno pogojili tudi mrav severnjakov, ki so videti hladni in brezbržni za okolico — vendar videz včasih vara.

Prireditelji (Studentska organizacija Stockholmske univerze) so nas razporedili po weekend-hišah v vasici Täby, kakšnih 30 km od Stockholma. S takšnim »standardom« sicer nekateri

udeleženci niso bili zadovoljni, vendar je večini ugajal tak srednjeevropski standard brez tekoče tople in mrzle vode.

Moto seminarja »The Time Is Out of Joint« naj bi ustvarili konstruktivno vzdušje za predavanja in razgovore. Zelo obsežni program je vseboval naslednja predavanja: Švedska v mednarodni politiki, Izrael, stara de-

predavali bolj objektivno in ne-uradno in so med razpravami izražali tudi svoja osebna mnenja, česar pri diplomatih nismo mogli pričakovati. Omeniti moram, da je predavanje o jugoslovanskem ekonomskem sistemu bilo za večino delegatov eno najbolj zanimivih in je povzročilo — razen predavanja o Eichmannovem procesu — najživah-

Stockholm

žela — mlada država, Gibanja v rasnih odnosih v Ameriki, Jugoslovanski ekonomski sistem, Britanska zunanja politika v atomski dobi, »Panem et circenses« v SZ, Arabski svet, Finska in evropska gospodarska integracija, Indijska ekonomska politika in njena politika nevtralnosti, Eichmannov proces, Švedski sindikati in njihovi odnosi do delodajalcev in nekaj razgovorov v raznih ustanovah in podjetjih. Predavatelji so bili deloma diplomati, deloma profesorji, ki pa so po splošnem mnenju bolje zadovoljili, ker so

nejšo in najdaljšo razpravo. Tudi tukaj sem lahko opazil pr odprtih debatah precej več togi in zadržanosti kot pri razgovorih v manjših skupinah. »Težke polemike« smo vodili zlasti v »night-clubu«, kjer so se ob nekaj kapljicah slivovke, ki smo jo uspeli pretihotapiti v deželo ex-prohibicije, jeziki laže razvezali in povedali tisto, kar sta »trezni razum« in srce narekovala.

Posebna znamenitost za nas je bil cerkveni obred v protestantski cerkvi, kateremu je sledil celo krst. Vsi, posebej pa študentje »vročih dežel«, so te obrede z zanimanjem opazovali. Uradnemu delu je sledil boj privatni in neposredni, tako imenovani »Church-coffee« pri župniku. To je ostanek starega narodnega običaja, s katerim so počastili tudi nas.

Prireditelji so nas s ponosom popeljali tudi v Uppsalo, zibelko starih Vikingov in švedske kulture, mi pa smo to priložnost seveda z veseljem sprejeli, posebej še, ker smo lahko pili prastari švedski OI (pivo) iz istih kravjih rogov, ki so jih nastavljali na usta že stari Vikingi, za njimi pa še mnogi imenitniki, ki so zapustili na rogovih tudi svoje avtogramme.

Švede in njihove domove smo lahko res dobro spoznali, saj je vsak izmed nas inozemcev lahko preživel večer s švedsko družino na njegovem domu. Lahko vam zaupam, da so bili vtisi s teh obiskov zelo različni — vendar nikomur za minule ure ni bilo žal.

Na dveh prijateljskih večerih smo se spoznali tudi s švedskimi študenti obeh spolov, kar je bilo zelo razveseljivo, saj je bilo sicer na seminarju med 40 predstavnikov skoraj vseh zahodnoevropskih držav, Poljske, Jugoslavije, ZAR, Adena, Jemena, Indije, Grčije, Izraela, Kenije, Pakistana, ZDA, Ugande in Zahodne Indije le pet deklet.

Teško je bilo slovo od zanimive in lepe dežele — zame še posebno, ker sem imel pred seboj 3000 km mokre ceste — pri odhodu je namreč tako lilo, kot je to mogoče le na Švedskem. Toda — tudi tokrat mi je bila sreča naklonjena in mi je kasneje vse pot do doma lepo sijalo sonce. Franjo Vizjak

ALŽIR

— narod raste iz krvi prelite za svobodo

Sedemletna epopeja alžirskega naroda, ki se bori za svobodo in priznanje, je nov dokaz nezadržnega razvoja miselnosti narodov. Ni je sile, razen smrti, ki bi mogla ta razvoj zadržati, a tudi smrt omaga v borbi z mladimi, ki žele svobodno živeti. V Alžiriji živi najmlajši narod sveta, saj polovica prebivalstva še ni izpolnila 20 let, in ravno ta mladina je svetla bodočnost alžirskega naroda. »Redko kateri narod tako drago plačuje svojo pravico, biti sam gospodar svoje domovine. Popolnoma nerazumljivo je, kako se v tej nesrečni deželi kolonialisti uporno zoperstavljajo zgodovinsko neizogibnemu. Sile, ki danes nasprotujejo kolonializmu, dobivajo silne razsežnosti. Čim več bo prelita krvi, tem večji bo prepad med Alžiro in Francijo. Vsi nestrpnopričakujemo zmago zdravega razuma in da bodo na pogajanjih med predstavniki začasne alžirske vlade in Francije dosegli sporazum, s katerim bodo končno priznali alžirskemu narodu pravico svobode in neodvisnosti. Takt ne bo samo alžirski narod svoboden, temveč se bo tudi francoski narod osvobodil velikega sramotnega madeža. Na beograjski konferenci je tovariš Tito s temi besedami najboljše opozorilo na najsrmatnejše obdobje zgodovine francoskega naroda, na obdobje, v katerem so vsa načela izvojevana v revoluciji poteptana v prah, ko so svoboda, bratstvo in enakost odvisni od samovolje peščice reakcionarjev, ki si lasti pravice, kovati usodo alžirskemu in svojemu narodu.

1. novembra 1954 je 3.000 borcev pričelo oboroženo vstajo proti 80.000 francoskim vojakom. Sprva je prevladovalo mnenje, da je to le brezupen poskus peščice, upreti se neizbežnemu, vendar je nadaljnji potek vstaje ovrgel vsa takšna naziranja. Sprva je bila to bitka Alžircev proti vsem Francozom, sedaj pa se že Francozi bore proti Francozom. Dilema francoskega naroda je, ali priznati Alžircem svobodo in samostojnost ali dovoliti zmago reakcionarjev, zmago fašizma v Franciji. Vsi svobodoljubni narodi podpirajo borbo alžirskega naroda, zato je to borba vseh naprednih sil za zmago pravice in napredka. Prepričani smo, da bodo zmagale napredne ideje, alžirskemu in francoskemu narodu pa želimo, da ne bi bilo te čimprej, da ne bi bilo več žrtev, ampak da bi v miru gradili lepšo bodočnost.

Iz Novega Sada

Na novosadski medicinski fakulteti bi naj letos še ne uvedli izrednega študija. Do tega sklepa je prišla šolska uprava zato, ker je bila šola ustanovljena šele lani in še ni uspela zagotoviti vseh pogojev za uspešno delo z izrednimi študenti, s slabim delom pa bi si samo nakopala slab sloves.

Iz Beograda

V začetku tega meseca so v Beogradu odprli Višjo šolo, namenjeno kadrom za socialno zavarovanje, ki naj postane center za redno in izredno izobraževanje novih strokovnjakov za socialne službe. Letos se je vpisalo 80 rednih in približno 800 izrednih.

Asistenti - da, toda - iz prakse

Ko se je razvedelo, da je VKS razpisala za nekatere predmete mesta asistentov, smo morali le malo počakati, in že smo na »eknu« lahko slišali: »Mene prosijo na VKS za asistenta« iz ust še ne diplomiranih ali pred kratkim diplomiranih študentov ekonomije.

Na šoli smo dobili seveda močno drugačne podatke: »Brez asistentov je res težko delati. Naša šola s tega področja sicer še nima izkušenj, vendar je prevladovalo mnenje, da moramo na vprašanje asistentov gledati drugače, kot gledajo drugod«, nam je povedal direktor, prof. Tine Lah. »Naša šola je povsem usmerjena v prakso; enako predvidevamo tudi za morebitno drugo stopnjo. Profesorji in asistenti na taki šoli ne morejo iz-

hajati iz čiste teorije, kot je to možno na fakultetah, usmerjenih bolj v znanstveno in teoretično delo, kjer rekrutirajo asistente predvsem iz vrst boljših

diplomantov. Pri nas bomo asistente najverjetneje drugače rekrutirali. Sicer bodo morali biti tudi diplomirani ekonomisti, ampak, če bo le mogoče, bodo

Bili smo turistični vodiči

Poučni izlet rednih študentov II. letnika oddelka za turizem in gostinstvo višje komercialne šole je uspel v vseh pogledih. Videli smo rast posameznih slovenskih pokrajin in krajev, seznanili smo se s problematiko turizma in gostinstva, razen tega pa opravili pomembno poslansko nalogo na širokem turističnem področju Slovenije. Turistični in gostinski delavci so se namreč prvič globlje seznanili s težnjami in nalogami oddelka za turizem in gostinstvo na VKS v Mariboru.

Izlet je bil seveda za nas študente tudi zato zelo zanimiv, ker so pri tem sami opravljali delo turističnih vodnikov v posameznih geografsko zaključenih področjih. Marsikdo je v dneh izleta prvič sedel na sedež poleg šoferja v udobnem Kompasovem avtobusu in prvič v svojem življenju spregovoril kot vodnik skupini turistov v mikrofon. Sprva je šlo težje, ker nismo imeli — vsaj večina med nami — prav nobenih izkušenj. Tudi nismo vedeli, ali bo predstojnik našega oddelka, prof. Mirko Bračič, z nami zadovoljen. Kasneje pa smo se prav ob vzpodbudnih besedah prof. Bračiča tako sprostili, da smo nekatere kolege in kolegice resnično z zadovoljstvom poslušali.

Kakšna je bila smer našega poučnega izleta? Iz Maribora smo potovali skozi Dravsko dolino mimo dravskih hidrocentral do Slovenjega Gradca, kjer smo si ogledali razstavo Krste Hegeđušiča, muzej NOB ter novoodkrita spomenike borcem NOB. Prvega dne smo si ogledali tudi novo naselje Velenje ter še Soštanj in Kamnik. Naslednjega dne pa je sledil ogled Bleda, Vrbe in Begunj. Izredno zanimivo je bilo potovanje preko Vršiča, po dolini Trente do Nove Gorice. Megla nas ni in ni hotela zapustiti vse do vrha Vršiča. Šele nekaj metrov pod Vršičem se je prikazalo sonce, ki nas je nato spremljalo skozi prekrasno soško dolino vse do Nove Gorice in naslednji dan do Kopra. Pred ogledom Koprščine smo si ogledali še Škocijanske jame in slavno kobilarno v Lipici. Dolenjska nas je sicer sprejela pri-

vsaj v začetku svojega dela zaposleni na šoli samo honorarno kot asistenti, sicer pa bodo v rednem delovnem razmerju v kakšni gospodarski ali drugi organizaciji, kjer bodo opravljali podobno delo. Lahko pa se bo tak honorarni asistent razvil v rednega asistenta, predavatelja ali celo v docenta.« mm

Na Kočevskem Rogu smo morali pljuniti v roke, če smo hoteli nadaljevati z vožnjo

jazno, le vreme nam je nagajalo. Kljub temu smo obiskali Bazo 20 na Kočevskem Rogu. V motelu na Otočcu smo še zadnjič na poti prenočili in se po enotedenskem izletu utrujeni, toda zadovoljni vrnili v Maribor.

Studentje oddelka za turizem in gostinstvo VKS se zahvaljujemo vodstvu šole, prav posebno pa prof. Mirku Bračiču, ki sta omogočila in organizirala poučni izlet po Sloveniji.

M. Meršnik

Uredništvo »Katedre« je organiziralo za člane uredniškega odbora predavanja o osnovah pisanja za časopis. Do sedaj smo imeli že dve predavanji. Predaval je tov. Srečko Golob, novinar iz Maribora. Prvo predavanje je imelo namen, seznaniti člane uredniškega odbora o tem, kako se piše za časopis, kaj mora dober novinar vedeti o sami zgradnji članka itd. Z ozirom na namen, da študente — sodelavce »Katedre« — vpelje v osnove novinarstva, je predavanje popolnoma uspelo. Drugo predavanje je bilo že podrobneje. Predavatelj je obdelal podrobno različne stile in oblike pisanja za časopis. študentem-novinarjem nedvoumno nadaljevala in bodo vsem Predavanja se bodo periodično zelo koristila pri delu.

Besede gredo mimo...

Pester spored Mariborske kulturne revije je za nami in sedaj si marsikdo želi, da bi ne bilo tako. Kratki štirje tedni — od 31. septembra do 28. oktobra — bi se lahko podaljšali tja v mrtno poznojesensko in zimsko sezono, tako da bi »Revija« prerasla v nepretrgano kulturno dogajanje, ki je za Maribor sleherni dan nujnejše. Le tako bi bilo namreč mogoče pregnati občutek provincializma in dolgočasje, ki se včasih loteva naših ljudi, ko tožijo, da v kulturno-zabavnem življenju daleč zaostajamo za drugimi mesti.

Vendar pa se bomo spominjali tudi tega, kar je za nami. Zlasti tisti bodo govorili še o tem in onem, ki so v prireditvah našli resnično zadovoljstvo in užitek; spominjali se bodo tudi svojih prvih srečanj z doslej neznanimi osebnostmi.

Tako srečanje je bilo 13. oktobra v Kazinskih dvorani pod naslovom »VEČER MLADIH GLASBENIKOV IN LITERATOV«. Čeprav bi pričakovali, da bo to enakovredna predstava med glasbo in literaturo, je bil vendarle ves večer bolj v znamenju pisocih. Spored je bil izmeničen, tako da je vladalo približno ravnovesje. Seveda so pa mladi izvajalci — vsi Mariborčani — skladb Golobskega, Schumann, Debussyja, Martinija, Sivica in Škerjanca pokazali dobro obvladovanje instrumentov in notranjo doživljanje glasbenih stvaritev.

Literati so bili naši dobri znanci. Za seboj imajo že dolgo pot izkušenj v ustvarjanju in smo njihova imena zasledili že prav gotovo v vseh slovenskih revijah. Tudi obiskovalci literarnih večerov se jih živo spominjajo. To so naši gostje: Smiljan Rozman, Leopold Suhadolčan, Marjan Kolar in domačini Marica Škerjanec, Marijan Kramberger in France Forstnerič. Četudi jih pozna že široka plast občinstva, je vendarle bilo skorajda potrebno in ne samo zaželeno, da se nam predstavijo podrobneje, da nam iskreno priznajo svoje osebne podatke, ki so mnogokrat ključ za spoznavanje in razumevanje umetnikovih del. To nalogo je lepo opravila profesorica Glazerjeva in njene besede, ki so tipale po življenjskih poteh mladih literatov, so nam povedale marsikaj.

»Besede gredo mimo... Njihov zven utihne, v srcu pa ostane njihov pomen, ki je prirasel v dno duše, da bi vzkliel in vzcvetel v resnično pesem življenja.« Približno tako smo slišali.

Toda o njih je še vendarle prezgodaj govoriti, da jim ne bi bili krivični, pa tudi hkrati zelo pozno, da bi jih ne zanemarjali. Literat išče lastno pot od subjektivnih doživljanj do obdajajoče ga okolice in sočloveka ter je zanj predvsem važno, kakšno metodo (če se izrazimo strokovnjaško) bo uporabil, da bo prodril globoko v bistvo aktualnih problemov in jih razkril. Zato je ogromnega pomena, da išče lastna izrazna sredstva in množico, ki ga bo razumela.

Literarni večeri so shodi, kjer se preizkuša literatura kot umetnost in se daje na tehnično pred poslušalce. Kajti umetnost mora najti svoj krog, kjer bo zaživela in šele takrat bo opravičila svoj obstoj, ko jo bo sleherni jemal za svojo, avtorjem pa dal vse priznanje za njihovo delo.

Zdaj je že čas, da bi tudi o literatih, ki so ta večer prinesli na ogled svoje drobtinice, dobili končno verno predstavo. To

zaradi tega, ker niso več tako mladi, kot obljublja naslov: dejstvo, da se še vedno vztrajno predajajo službi peresa, je dokaz njihove zaverovanosti v lastne sposobnosti. Ali morda pričakujejo še vedno tisto pravo navdahnjenje?

Maribor ni mestece, a vendar čutimo v njem utrip celovitosti. Zgoditi se ne more nič, kar bi ostalo neznanu drugemu predelu mesta, tako strnjeno je življenje okrog edinih ustanov in dogodkov. Verjetno je, da Maribor kot pretežno delavski center ne more imeti kdo ve kakšne kulturne preteklosti. Kljub temu pa v novejšem času ni čutili nobenih premikov v smeri izboljšanja. Ali je mar neobhodno, da vse, kar dobi krila na domačih tleh, zleti drugam in se tam razbohoti, ne da bi pri tem ohranilo svojo resnično pripadnost. Nihče nas ne more grajati, da nismo prispevali lepega deleža k razvoju slovenske kulture, toda hkrati nimamo ljudi, ki bi bili pripravljeni dokazovati naš pravičen delež.

Maribor je namreč še vedno nekje ob strani. Kar se je v njem rodilo in raslo, je odhajalo na studij v druga mesta, potem se pa zaradi utesnjenih razmer ni več vračalo. V Ljubljani so medtem grupirali ustanove, mi pa smo gledali in jo zamaknjeni občudovali. Prav v neumni zamaknjenosti smo ostali mali meščani, ki sami sebi ne privoščimo resnice, o drugih pa na glas lažemo velike stvari, da bi se tako še bolj pomalomeščanili. Bojimo se pa na glasno reči, da hočemo nekaj boljšega kot doslej, da hočemo napredek.

Ker ni tako, kot bi naj bilo, se tudi še do danes ni nihče odločil, kam bi postavili staro-mlade ljudi, ki so nam prebiralali svoje zapiske. Nihče ne mara drezati v dejstvo, da je množica pesnikov in pisateljev, ki se ne znajdejo v svoji usodi in se lovijo na abstrakcijo modernizma, ravno tako čaščenca, kot resnični umetniki. Tako občinstvo mnogokdaj ne ve, ali ploska zato, ker je pač taka navada, ali iz resničnega priznanja. Če bi anketirali poslušalce, bi najbrž dobili zelo različna mnenja. To pa je dokaz, da si vsakdo po svoje razlaga umetnino (ali ne-umetnino) in sam avtor seveda zopet po svoje.

Škerjančevi smo ploskali, ker je njena pesem jok za otroštvom in je bila ljubka v svojem razočaranju nad svetom, ki ga tudi mi obsojamo. Toda včasih je vendar preskromna, da bi mogla poseči v resnično globino doživljanja.

Smiljan Rozman se je predstavil s posrečeno zgodbo o aktualnem problemu učiteljstva

na deželi, s čimer je dokazal svoj smisel za ironijo, po drugi strani pa spretno prikriji svoj površinski opis, ki je kljub psihologiji mnogokdaj nepsihološki.

Zelo težko je govoriti o Kolarjevi prozi, saj smo bili priča čudnemu branju, kakršnega si ne moremo več želeli. Potisk — član SNG — je s svojim izvajanjem popolnoma zabrisal smisel zgodbe in je vprašanje, če ni avtorju ta predstava bolj škodovala kot koristila. Enako je bilo s Krambergerjevo poezijo, toda njega dobro poznamo in imamo pred sabo kup stvari, s katerimi nas ni razočaral.

Ce ne bi bila s svojimi deli prisotna Forstnerič in Suhadolčan, bi večer prav gotovo izgubil še mnogo več na svojem pomenu. Tako nas je zlasti prvi presenetil z novimi pesmimi, ki ga očičkujejo cinizma in mu navdihujejo nova spoznanja, da je v delu našel res samega sebe. Tudi Suhadolčanova proza je prispevek k dvigu kvalitete tega literarnega večera.

Brali so Potisk, Bačko in Hočvar. Slednja dva sta pokazala več smisla za reprodukcijo. Vendar se vsiljuje misel, da bi bilo bolje, če bi prebiralali avtorji sami. Tako bi našli globlji stik s publiko.

Dvorana je bila skoraj polna, od tega pretežno mladina. Potem se je izpraznila in vsakdo je odnesel svoje vtise. Ker ni navada, da bi po podobnih dogodkih razpravljali, bo vse prej ko slej pozabljeno.

»Besede gredo mimo... Besede so šle mimo.«

Od teh je bilo malo resničnih in doživeti. Kar je povzročilo enotne vtise, bo ohranilo svojo vrednost, ostalo bo pa pozabljeno ali odloženo, da čas s a m razčisti in ozdravi.

Čas je, da se tega osvobodimo in da Maribor začne skrbeti za samostojno kulturno-umetniško rast — ne samo v besedi in hvali, ampak tudi v realni kritiki in oceni. Cum grano salis!

Martin Prašnicki

Uredništvo »Katedre« vabi vse študente, redne in kolege v rednem delovnem razmerju, k literarnemu natečaju. Prosimo, da upoštevate:

— da sestavki ne obsegajo več kot 150 tipkanih vrstic,

— da nam sestavke pošljete do 20. decembra 1961 na naslov uredništva in označite »Za literarni natečaj«.

Zirijo izvoli uredniški odbor. Izid natečaja bo objavljen v januarški številki »Katedre«. Najboljši sestavki bodo nagrajeni in objavljeni v »Katedri«.

Uredništvo

Kino Index

EŠNAPURSKI TIGER, nemški (malo Karl Maya), film, z zelo velikimi stroški, z zelo lepimi in veličastnimi indijskimi znamenitostmi, »še bolj veličasten in mogočen ter s čudežno rešitvijo obeh zaljubljenecv v nadaljevanju«, toda zaradi lepih barvnih posnetkov 7

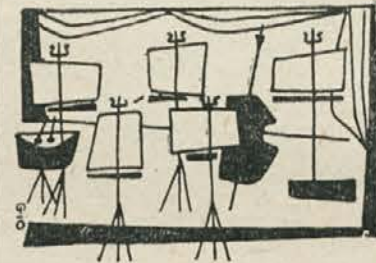
NE DREZAJ V SREČO, izredno zanimiva ideja, na nekaterih mestih zelo slabo izpeljana (seveda tudi tehnično), aktualen 8

PRESTOPEK NA BEGU, ugodna francoska kriminalka z mnogo zapletljaj in vsem, kar mora imeti dokaj dobra kriminalka 7

KONJANIKI, ameriški barvni film, veliki, rutinersko narejen, malo površno, sloni predvsem na igralcih, vsekakor pa nekaj manj kot dve uri razgibanega gledanja, zato 8

Prvi velikani jazza so bolj legendarne osebnosti, kot resnične osebe: pevec in instrumentalisti, ki so se naslonili na 12-taktno obliko ljudske pesmi, na njeno preprosto harmonsko strukturo in tipično melodijsko linijo, in to kombinirali s teksti spiritualov in ostalimi elementi, ki jih je težje ugotoviti, ter tako ustvarili najtrajnejšo in povsod sprejemljivo obliko jazza — blues. Vendar pred najbolj slavimi imeni prvotnega jazza, kot so: Buddy Bolden, Papa Laine, Ma Rainey, Bessie Smith, Original Dixieland

Jass Band, New Orleans Rhythm Kings, King Oliver itd., je bilo mnogo glasbenikov, ki so uvajali majhne spremembe, vztrajali na tako imenovani »blue notes« (zmanjšana terca in septima). To so bili ljudje, ki so postavili prva in najvažnejša pravila jazza in ki so postavili še sedaj veljavno obliko — trojno frazo A, A', B bluesa z liričnimi in melodičnimi variacijami — bili so to amaterski godbeniki, ki so dali jazzu prvi pečat improvizacije, kar je pravzaprav bistvo jazza. Nastajali so majhni orkestri, ki so v prvi polovici 19. stoletja začeli

Benny Carter itd. Tudi največje pevke bluesa Ma Rainey, Bessie Smith in Ida Cox so sodelovale s Hendersonom.

Počasi se je tedaj v jazzu pojavljala nova smer, tako zvani »simfonični jazz«, katerega najvidnejši predstavnik tedanje dobe je bil Paul Whiteman, ki je na svojem koncertu v New Yorku l. 1924 izvajal tudi George Gershwin »Rhapsody in blue«. Sploh predstavlja doba okoli l. 1920 trajen mejnik zgodovine jazza, takrat pravzaprav začenja »doba jazza«. V tisti čas sovpadajo: razmah radijskih oddaj, glasbenih komedij in prvi posnetki »govorečega filma«.

Najuglednejši predstavniki tedanjega jazza so: Louis Armstrong, Johny Dodds, Kid Ory, Earl Hines in drugi. Eno izmed največjih imen pa je kornetist Bix Beiderbecke, katerega igranje je bilo za tedanje glasbenike pojem igranja. Bix je sčasoma postal legendarna osebnost. Bil je učitelj mnogih slavni glasbenikov, kot so Benny Goodman, Glenn Miller, Joe Sullivan. Vse te in še mnogo drugih je Bix pripeljal v studije radijskih postaj in jim omogočil, da so nemoteno delali. Glasbeno življenje pa se ni odvijalo samo v studijih radijskih postaj, temveč tudi v množičnih plesnih dvoranah, kjer so igrali najbolj znani plesni orkestri, ki so izvajali poleg konvencionalne plesne glasbe tudi pravi, čisti jazz. Najbolj znani orkestri so tedaj bili: v New Yorku orkester Fletcherja Hendersona, v Detroitu McKinney, v Chicagu pa

Piše: Boris Vidic

igrati jazz. V tej dobi je mnogo prispeval k jazzu »ragtimes«, predvsem živahno poigravanje gor in dol po klaviaturi. V njegovih nervoznih 4-taktnih breakih in v včasih slavnostnih 16-taktnih chorusih se je odražalo spoštovanje do kompletne instrumentalne tehnike in razumevanja za položaj, ki ga je imel skladatelj v glasbi, ki je bila večinoma improvizirana.

Posnetkov jazz-glasbe nimamo vse do leta 1917, ko je za tvrdko »Victor« posnel orkester »The Original Dixieland Jass Band« prvo jazz-ploščo (Tiger Rag, Sensational Rag). Ta plošča je pravzaprav prvi, najbolj sprejemljivi dokument jazza. Seveda obstajajo tudi drugi dokumenti: vodiči po raznih zabaviščih, kjer so poleg imen »dames de joie« včasih navedena tudi imena jazz-godbenikov, ki so igrali v teh beznicah, občasne notice v časopisih New Orleansa, spomini jazz-godbenikov na prva leta itd. Tako vemo, da je okrog leta 1900 imel orkester kornetista Buddyja Boldena velik vpliv na sestavo vseh drugih orkestrov in postal tako vzorec za vse druge orkestre tedanje dobe in da se je preko tako imenovanih »Marching bands« (Exelsior, Eagle, Olympia) ta glasba razvijala in oblikovala pred prvo svetovno vojno v glasbo, ki sta jo izvajali dve veliki figuri: trobentarja Joseph King Oliver in Louis Armstrong.

Louis Armstrong in »King« Oliver sta v začetku igrala skupaj. Armstrong je takrat igral še kornet. »King« je pravzaprav bil Armstrongov učitelj, prvi, ki ga je popeljal v svet jazza. Pozneje je Louis izstopil iz njegovega orkestra skupaj s klarinetistom Jimmyjem Noonom ter ob sodelovanju pianista Earla Hinesa izvajal najboljše glasbo v Chicagu okoli l. 1920. Armstrong je od časa do časa igral v orkestru Fletcherja Hendersona, najbolj nadarjenega komponista tedanje dobe. V tem orkestru so igrali tudi drugi nadarjeni glasbeniki kot Coleman Hawkins,

»King« Oliver. Tudi eden od največjih komponistov in aranžerjev jazza, Duke Ellington, je okoli l. 1926 in pozneje igral s svojim orkestrom v nočnih lokalih New Yorka. Ta orkester je pozneje postal sinonim jazza. Vsak glasbenik v Ellingtonovem orkestru je bil pravi mojster na svojem instrumentu. Sekcije v orkestru so bile tako popolne, kot to ni uspelo nobenemu vodji orkestra niti prej niti pozneje. Noben aranžer ni znal združiti stremljenj 17 glasbenikov v tako popolno celoto, kot je to znal Duke. To je bil končni impulz,

ki je veliki orkester pripeljal iz okvira nočnih lokalov, kjer je predstavljal bolj ali manj privlačno ozadje in omogočil na stotinam glasbenikov, da so iz svoje glasbe naredili pravo umetnost. Najbolj znani imeni Ellingtonovega orkestra sta bila povzavnit in komponist Huan Tizol ter saksofonist Johny Hodges.

V tistem času obstoja še vedno razlika med »črnimi« in »belimi« orkestri. Ta razlika se je opazila predvsem v načinu igranja. Čeprav so v »belih« orkestrih igrali taki glasbeniki kot brata Dorsey, Glenn Miller, Benny Goodman, Ben Pollack in drugi, niso mogli dati svoji glasbi tiste svežine in neposrednosti, ki so jo imeli »črni« orkestri tiste dobe.

(Se nadaljuje)

ENKRAT V STO LETIH

»Fantje, nocoj bom turški paša! Prirejam 'haus bal'. In tista črna dolga griva tamle bo moja. Takšnole brhko bitjece žari ob tebi celo večnost kot komet, da ti zažge pižamo!«

Imenovali smo ga Poli (izpegljanka od besede: poligamistek). Ženskam so všeč močni in drzni pol-moški, ki še nimajo na grbi celega sveta.

Trdil je, da je človeštvo doživelo največjo žalitev s tem, da je morala Lajka — uboga kužka — v veselje kot znanilec novih poti za učenjake.

— »In prošim vas — ta opica — Ham — ali ni to pomanjkanje čuta za človeško dostojanstvo? Pomislite samo, kako mora ta uboga živalca trpeti, ko jo gluševno neuravnovešeno, po srečni vrtnitvi na zemljo, pričakuje tuleči trop novinarjev, ko ji pomahajo — kot včasih na palmah prijateljicam. Izjave za časopis ne da nobene, a drugega dne je z velikimi naslovi v časnikih objavljeno, da jo boli srce. Kaj nam pomagajo grmade knjig, ideje, spoznanja in znanje, kultura, ko pa je vse to beli prt, ki se umaže s psihologijo ATOMISTOV. Ali je sploh kdo od vas pomislil — zvečer, kadar zleze godrnjaje v posteljo, da smo v krizi? Moj ded je vedno tožil, potem ko je pomagal Francu Jožefu, da ga v kolčnih trgah. Danes nam z nosov gledajo pobegi, naglica uživanja in strah. Naše babice pa zaman iščejo nekaj nežnosti.«

Primerček miru: Postaviš si hišico, gojiš tulipane. Rdeče in rumene. Rediš kunce, čebele in kokoši. Grahaste ali bele. Imaš dvojico kuštravih malčkov, ko pricapljaš domov. No, in — da si oddahneš, vzameš v roke časopis in bereš: »Ce bomo mi vojno začeli, jo bomo tudi dobili!«

Ali pa gledaš film o življenju ljudožercev z Nove Gvineje. Štiri mesece si takšen divjak s srepimi, krvoločnimi očmi in obročki na ušesih in s kostjo skozi nos brusi kamenito sekuro, da bi kresnil po glavi prvega primernega sovražnika ali prijatelja in ga pogoltnil za kosilo. Jokaje bereš: Džungelski elementi Rock n'rolla in mladina...

»To je kamena doba, to, fantje. Jaz pa nočem biti divjak!«

Vsi smo vedeli, da je bil študent filozofije, ki je ni »zaradi hudičevih prastorih dolgo spečega in končno zbučenega življenja« nikoli dokončal. A zajec ni bil samo v tem grmu. Grmov je bilo več:

Zenske so norele za njim (baje je bil majceno podoben Brandu, — kar moški težko priznamo. Mi smo ga zvesto poslušali. Nekaj zaradi zgodbic, ki nam jih je velikodušno tvezil; nekaj iz prirojene potrpežljivosti.

»Ali pa spletkar vdanosti«, je strokovnjak: »Prikleneš jo nase, da vsa medli na tvojih prsih, sklataš ji luno ali zvezde; jo popelješ za rokco na pomladni izlet v naravo — a ji ne skriviš niti lasu. Nato, ko že vsa obupana pride do globokoumnega poraznega zaključka o tebi kot gobezdalu, ji nehaš brenkati na kitaro, prinašati cvetje. Osvojiš jo v takem navalu, kot Turki Španijo. Moja Laura, Ofelija, Dulcineja ali kar Lea. In — cmok na levo ličice, pa cmok še na nosek; in cmok, cmok še na dolge — če je mogoče — črne laske.«

Nato je šel globoko vase. Temu smo rekli »potapljaška akcija«. Vzdihtil je, zakrilil, se zamislil in z otožno pomirjenim glasom dejal:

»Imel sem nekoč deklico. Bogovi z Olimpa bi si populili vse brade v tisti stari Grčiji za takšnega metuljčka! Milina popka

— okrutno se je poigrala z menoj. Obseden in nepriznani premagan, preplavljen in zagrenjen, sem prepeval žalostinke za njo, ko je odšla. Se zdaj: včasih. Levo roko dam za tisti svet, ki je stal nekoč v meni — lepa arhitektura duše — pa zanj zdaj nimam več opeke ne volje za novo gradnjo. Zdaj sem pač človek z zgodovino. Skoraj osebnost.«

Mimo je pripeljal otroški voziček. Mamica s črnimi, valovito frfotajočimi lasmi. Elegantna in dražestno vitka. Ob njej je racal ponosen in samozavesten možak, najbrž precej starejši od nje.

Poli se je zdrznil, prebledel. Kot od strele zadet je umolknil.

Prežeče sključen, brez nasmeška je bil hipoma ves okruten, ciničen, majhen in nagonski. Se je sikal: »Vidite! To bitje sem želel, pa sem razbojniško oropan. In tisti zavaljeni nilski konj, ki se vali ob njej, ji nudi ek...ekstencijo, hišico...«

Mačje je planil pred voziček in stegnil roke. Mlada mamica je predirljivo kriknila. Njen zaščitnik je nemočno stopical. Zdrveli smo nadenj (Polija), ga obvladali in zasužnjili.

»Faaantje« — je vpil, ko smo se ga oklenili. »Fantje, to je ona! Čipa! Veste, jaz ne delam nobenih umazanih sporazumov. Dvanajst ljubezni in potem poroka! To je laž! Tega ni v veselju!

Nobenega posiljevanja svojega vzora ne prenesem. Le to dekletko sem hotel!

— Enkrat v sto letih cvete neko afriško drevo —

Zdaj sem nedojeten pujs, kajne. Pi-jan... Komaj podoben dvonožcu, kajne? Hja, kaj sploh vi, kaj veste vi o Darwinu in razvoju. To je bil prav tak humorist kot Fernandel. Le da ni nastopal v filmih.

— Kaj vi, ah vi slutite, katero sliko vidim v kozarcu, ko žlampam to rumeno brozgo. Lep film

z izvrstnim scenarijem vidim in... hišico... tudi.

Potem — je sopeč nadaljeval — potem prilaze pod kokosove palme na deviško obrežje okornilski konj. Pravi nilski konj! In ona ga boža po tistih ščetinah in šepeta: »Kako imaš žametne laske.«

— Pri tem se je toplo, sanjavo nasmehnil, kot deček.

Čez nekaj dni smo ga zopet srečali. Prosil je za »čik«, dobil celo cigareto, pomežiknil dekletu v izzivalno napeti bluzici in tesnem pasu ter se naslonil na znak za parkiranje. Prižgal si je cigareto, puhnil dim in z najnedolžnejšim glasom na svetu zarentačil:

»Fantje, v jeseni postanem Švejk!« Ivan Cimerman

V soboto je deževalo

Tisto soboto je deževalo. Dež pada in odsevi misli, ki se razblijajo v nič ob pljuskih deževnih kapljah, so kakor zmečkana klopka rumenega flanelastega prediva. Gledal sem kaplje skozi umazano okensko steklo in skušal loviti odseve svojih misli nekje med trenutkom, ko so kapljice padale mimo mojih oči z namenom, da se razbijejo nekje tam doli na cesti, tlakovani z granitnimi kockami. Učil sem se sestavljati odseve v stavnicah z velikimi črkami na belih kartončkih. Misliti z velikimi črkami, loviti odseve, spomine in jih sestavljati v mozaik, medtem ko deževne kaplje, gnane od vetra, monotono bobnajo po umazanih okenskih steklih ritem enoličnosti.

ZIVLJENJE JE STRELJALO NA IDEALE MLADOSTI. PADALI SO DRUG ZA DRUGIM, BREZ KRVI, BREZ KRIKA, BREZ TOŽBE. UMIRALI SO POD KROGLAMI REALNOSTI, BREZ BORBE IN ODPORA. POGINILI SO, KER NISO IMELI KORENIN! SEDAJ JIH NI. OSTALA SO MLADA TELESNA Z DUŠAMI STARCEV.

Šla sva s prijateljem po cesti ob nasipu, spodaj pod nama je šumela Drava. Ob nasipu je stala stara ograja, polna razgibanosti oblike, polna poezije. Opazovala sva oblike, ki so dihalo iz sebe lepoto. Malo dalje je bila ograja iz železobetona, siva in enolična. Železobeton — kakor živa podoba realizma, brutalnosti, stvarnosti. »Poglej,« je dejal prijatelj, »kakor življenje, brez prehoda iz romantike v realizem, iz sanj v železobeton. Pograbi te kolesa velikega stroja, mečkajo ti dušo. Brez kompromisa.«

Tisto soboto so bile kaplje žive. Govorile so, se smejale, jokale, zdaj spet molče plesale svoj mrtvaški ples. Smeh kakor rezek škrota blazneža pogrezajočega se v ogabno močvirje praznote. Kaplje plešejo svoj mrtvaški ples enoličnosti. Ritem boli, trga dušo, jo tepta in zvija. Smeh se krotoviči in kaplje bičajo po umazanem steklu v nedogled. Kje si lepota, kje zanos, polet mladosti? Starci smo. Tropa bednih starcev stopa mimo okna in se vzpenja v privid stvarnosti.

Optimizem je bilo geslo zapisano v očeh nas, ki smo bili mladi. Šli smo v življenje in udarilo nas je. Vrglo nam je v obraz jekleno rokavico in pohodilo z okovanimi škornji. Mlado drevesce se upira viharju tako dolgo, dokler se ne upogne ali pa ga vihar izruje in polomi. Vihar je prišel in padli smo. Gazimo v blatu. Ne upamo si pogledati drug drugemu v obraz, da ne bi videli blata, ki se cedi po obrazu, polzi po rokah in kaplja s prstov. Stari smo. Zaznamovani od življenja, pečati, ki ga ni mogoče izbrisati, bomo nosili do smrti.

Tisto soboto je bil dež živ. Kaplje so se mešale s prahom v blato in kalni curki so polzeli po pločniku; kaplje so plesale po steklu mrtvaški ples mladih starcev. Gledal sem in čakal, da bo dež izpral umazane podobe iz možgan, kakor je počasi izpral umazanijo z okenskega stekla.

Tisto soboto je ves dan deževalo. BOBY

NOBELOV NAGRAJENEC ZA KNJIŽEVNOST 1961

IVO ANDRIĆ

FOTO MILAN SKAZA, VTS

Esperantist

Vpisal sem se v Višjo šolo. Tako sem užival, da sem se znebil jezikov, sedaj pa...

Sicer pa sem jih že vajen. Poslušajte:

Ko sem vstopil v gimnazijo, sem se učil angleščino in ker sem kmalu pogrnil, sem predsedal na drugo šolo (pravijo, da je bila kriva šola, da sem pogrnil). Tam sem tri leta poslušal blagovozčno francoščino.

Pri vpisu v srednjo šolo sem zvedel, da bom imel čast poslušati nemščino. Vsi tisti, ki so služili vojaški rok za časa Franca Jožefa I., ti prisežejo pri svojih škornjih (ki so jih takrat nosili), da prideš s tem jezikom po celem svetu.

Tako sem se lepo učil nemščine, zraven pa se zabaval v tečaju esperanta. Ko sem po končanem šolanju preživel mesec dni na Primorskem, se mi je vsilila še italijanščina.

Sedaj znam esperanto, vendar ne takšnega, kot ga je sestavil Zamenhof, ampak svojega. Ta je lažji kot prvi. Sestavljen je samo iz pet jezikov, za boljše razumevanje pa uporabljam še roke in noge, obraz, oči in celo nos, če je potrebno.

Ko so me zadnjič pri vpisu vprašali, kaj se bom učil, angleščino ali ruščino, sem brez premišljanja dejal: »Angleščino!« Na stopnišču me je kolega vprašal, kako sem se mogel tako hitro odločiti. »Veš, spomnil sem se na popevko: 'I'll be home'; če pa bo postala popularna kakšna ruska popevka, bom predsedal na ruščino. Veš, meni jeziki ne delajo več nobenih težav.«

P. s. Zvečer sem srečal tega esperantista, ko si je žvižgal: Moskvske večere. Dado

Z roko v roki

Izredni študentje so še vedno odmaknjeni od dogajanj na šolah in jih velikokrat ne zanima nič drugega, kot da opravljajo izpite in se potem zopet umaknejo v svoja podjetja, ali na domove. Ker pa so prav tako študentje kot vsi ostali, bi bilo potrebno, da bi se njihovo delovanje vključilo v šolski okvir, kolikor jim sededa dopušča čas.

V prvi številki letošnje KATEDRE smo obljubili, da bomo odslej posvečali mnogo več pozornosti tudi izrednim študentom in jih obveščali o novostih in posebnostih na šolah. To smo obljubili in obljubo bomo vselej skušali tudi izpolniti. Toda razen možnosti, ki jo daje naš list za sodelovanje, bo potrebno ukreniti še marsikaj. Brek organizacije Zveze študentov na šolah bi morali najti pravi stik in na podlagi skupnih ugotovitev in želja, bi bilo šele mogoče ugoditi mnogim zahtevam, ki jih ima izredni študent.

Lahko dejansko rečemo: šola je izhodišče in žarišče vsega delovanja. Kot taka naj torej ne nosi v sebi nobenih razlik med rednim študentom, ki jo obiskuje sleherni dan, in med izrednim študentom, ki se pripravlja doma in prihaja v šolo le na izpite. Nasprotno: izredni študent naj bi bil najožje povezan z rednimi študenti, saj mu lahko to le koristi. Vedeti mora za organizacije, ki na šoli obstajajo in naj v njih aktivno sodeluje. Kajti le tako bo tudi smel zahtevati pomoč, ki je zagotovljena v programu o medsebojnem sodelovanju.

Zgodí se, da ravno redni študentje ne morejo predvideti programskih pomanjkljivosti; tu pa ni boljše rešitve, kot če kolegi, ki že delajo v podjetjih in vedo, kje uveljavljajo kasnejša strokovnjaka, priskočijo na pomoč.

In h koncu: želja, da bi uspelo pravo sodelovanje, je resnična. Sedaj moramo le še najti prave oblike. To pa bomo lahko dosegli skupno in izredni študentje naj vedo, da brez njih tega ne bomo mogli storiti. M. P.

Z najmlajšim

»Ali mi lahko poveste nekaj osebnih podatkov?«

»Rojen sem 1943, po poklicu strojni tehnik, zaposlen v Tovarni avtomobilov in motorjev.«

»Letos ste se vpisali na VTS kot izredni slušatelj. Večina vaših vrstnikov nadaljuje redni študij. Kako, da tudi vi ne?«

»Že v TSS sem bil štipendist TAM in sem sedaj moral nastopiti službo, čeprav bi raje redno študiral. Toda za to svojo željo nisem našel razumevanja.«

»Ali vam torej podjetje ne nudi ugodnosti pri vašem študiju?«

»Nobenih. Šele za drugo leto imam obljubljene bonitete.«

»Kaj pa vaša predizobrazba?«

»Takole bi dejal: v podjetju se pojavljajo problemi, ki jih v šoli ni mogoče predvidovati, prav tako pa mi je šola dala mnogokaj, česar v praksi ne morem uporabiti. Za VTS — program je znan — pa predizobrazba zadostuje, zlasti tehnični predmeti. Morda bi tudi v tehniških srednjih šolah bilo dobro forsirati učenje jezikov.«

»Sedaj so že predavanja. Jih obiskujete?«

»O predavanjih za izredne mi ni nič znano. Popoldne hodim poslušati z rednimi, vendar mi to zaradi utrujenosti ni mogoče vedno.«

»Solnina?«

»Visoka, previsoka! Zlasti za pripravnika. To bo tudi problem in marsikdo si bo premislil. Menim pa, da bi bilo bolje poostri kritične, kot povišati šolnino.«

Leta 1960: 1587 komercialistov

Po podatkih komisije za prevedbo komercialistov v trgovini ima skoraj polovica komercialnega kadra samo trgovsko nadaljevalno šolo. Zunanjetrgovinska podjetja imajo največ komercialistov. Velike naloge Višje komercialne šole.

Komisija za prevedbo komercialistov je v skoraj poldrugem letu poslovanja že med samim delom ugotavljala položaj tako z ozirom na številčno stanje kakor tudi z ozirom na izobrazbo komercialistov. To je bil obenem tudi povod, da je Republiška trgovinska zbornica že v teku prevedbe močno podprla ustanovitve Višje komercialne šole v Mariboru in za ustanavljanje Centrov za usposabljanje srednjih komercialistov v vsej Sloveniji. Ta dva ukrepa sta bila izredno pomembna za odpravo stanja, ki nam ga prikazujejo podatki analize. Ugotovljeno nezadovoljivo stanje, je Republiška trgovinska zbornica pričela reševati že pred enim letom.

Analizo so opravili v republiškem in okrajnem merilu. Podatki analize po številu komercialistov in o njihovi izobrazbi na območju vsake Okrajne trgovinske zbornice so še bolj značilni in kažejo ponekod naravnost nevzdržno stanje. Posamezne Okrajne trgovinske zbornice so že organizirale oddelke za komercialiste v svojih centrih. Ti oddelki naj bi delovali občasno

lagi izobrazbe in prakse 1199, po členu 30. (aktivisti in borci) pa 388 komercialistov. Iz tega sledi, da ima ustrezno izobrazbo in prakso 1199 komercialistov.

Analiza kaže, da zaposluje celotna trgovina LRS na drobno le 212 komercialistov. Po sami izobrazbi imajo samo 3 komercialisti v trgovini na drobno fakultetno izobrazbo in 19 komercialistov dokončano ekonomsko srednjo šolo, medtem ko ima 153 komercialistov trgovsko nadaljevalno šolo. Takšna struktura kadrov v trgovini na drobno je poleg malih investicijskih sredstev glavna ovira pri modernizaciji trgovske mreže. Če primerjamo število komercialistov — to je 212 — s prometom, ki ga je ustvarila trgovina na drobno v letu 1960 in sicer 172 milijard dinarjev, vidimo, da to število nikakor ne ustreza.

Z dosledno uporabo dokaj ostrih predpisov za vodilne kadre v zunanji trgovini se bo vprašanje komercialistov v zunanji trgovini samo rešilo tako ali tako.

Ta oostrost zveznih predpisov je za vodilne komercialne kadre v zunanji trgovini nujnost. Po analizi je zaposlenih v zunanji trgovini 459 komercialistov, kar znaša skoraj eno tretjino. Na vse ostale večje trgovine (na drobno, na debelo, uslužnostno trgovino in kmetijske zadruge) odpade v

z visoko ali višjo šolsko izobrazbo, vendar pa je sedanje število oseb s fakultetno izobrazbo v trgovini na debelo in drobno absolutno premajhno. Vemo, da je trgovina v povojni dobi dala svoje najboljše komercialiste ostalim gospodarskim panogam in javnim organom ter zato ne moremo pričakovati, da bi se ti kadri vrnili v trgovino, ker imajo na novih delovnih mestih boljše osebne dohodke.

Potrebe po novih komercialnih kadrih bi bile v obdobju naslednjih petih let približno naslednje:

Stanje 1960 — 1587 komercialistov.

Letni prirastek za umrle in upokojene: 150 komercialistov.

Letni prirastek za nova delovna mesta: 200 komercialistov.

Skupni letni prirastek: 350 komercialistov.

Za dobo naslednjih pet let 1750 komercialistov.

Stanje 1965 — 3337 komercialistov.

To število ne sme motiti, če ga primerjamo s statističnimi podatki uslužbencev v trgovini, ki ni nikoli istovetno s številom komercialistov v trgovini. Nikakor ne smemo pozabiti, da je komisija pri prevedbi zavrnila 617 prijav, ker prizadeti niso izpolnjevali pogojev za priznanje svojstva komercialista. Nesporno je, da opravlja teh 617 oseb

že sedaj komercialne posle, vendar je kvaliteta njihovega dela zelo problematična. Te osebe si bodo lahko pridobile potrebno znanje za opravljanje komercialnih poslov z enako rigoroznimi izpiti, kot so jih predvideli v zunanji trgovini.

Znano je, da imajo zavodi — ekonomska fakulteta v Ljubljani, Višja komercialna šola in devet Centrov za usposabljanje komercialnega kadra — naloge, da izobražujejo komercialni kader za potrebe vseh panog gospodarstva in za državne organe. Zato je problematično, če bo lahko trgovina v naslednjih petih letih dobila potrebnih 1750 komercialistov. Vsaj po znanju, vpisih in dosedanjih rezultatih lahko sodimo, da bo Višja komercialna šola dala dovoljno število komercialistov, hkrati pa bo morala kriti tudi primanjkljaj ekonomske fakultete, če se število diplomantov fakultete ne bo bistveno povečalo. Ko bo dograjena stavba Višje komercialne šole, bo morala šola napeti vse sile, da bo dala trgovini v petih letih 600 absolventov. Dani so vsi pogoji, da se v devetih centrih izobrazijo v teku petih let 900 srednjih komercialistov. V tem številu pa niso všteti tisti, katere bodo predvidoma poslali v Centre delavskega sveta iz drugih panog gospodarstva. S. G.

Stomatalogom v pogled

Odboru Združenja študentov VSS je uprava VSS dostavila študijski načrt in učni režim v razpravo ter apelirala, naj odbor iznese svoje pripombe. Zaradi aktualnosti objavljamo učni režim, ki bo nedvomno zelo zanimal tako redne kakor tudi izredne študente na VSS. Izpiti so razvrščeni v osem skupin: fizika, kemija, biologija (I. skupina), normalna morfologija: anatomija, histologija in embriologija (II. skupina), predklinična protetika (III. skupina), fiziologija, fiziološka kemija (IV. skupina), splošna patologija (V. skupina), mikrobiologija, farmakologija (VI. skupina), zobne bolezni in pedontologija, fiksna in snemna protetika, splošna kirurgija in osnove ustne kirurgije (VII. skupina), družbene vede, prva pomoč (VIII. skupina). Izpiti, ki so razvrščeni po skupinah, se opravljajo posamezno.

Vrstni red polaganja izpitov v posamezni skupini izbira študent sam. Predmetni kolokviji: normalna morfologija zobnega organa, interna medicina in infekcijske bolezni, medicinska psihologija, rentgenologija, higiena in socialna medicina.

Pogoji za vpis v naslednji semester:

za II. semester: opravljena dva izpita iz I. skupine in predmetni kolokvij iz normalne morfologije zobnega organa;

za III. semester: opravljeni izpiti iz I. in II. skupine;

za IV. semester: opravljeni izpiti iz III. skupine in opravljen predmetni kolokvij iz medicinske psihologije;

za V. semester: opravljeni izpiti iz IV. in V. skupine;

za VI. semester: opravljena izpita iz VI. skupine in predmetni kolokvij iz rentgenologije.

Vprašanja z odgovori

Slišal sem, da imajo beograjski študentje svoj poseben dan. Ali je to res in kdaj ga imajo? Ali bomo tudi študentje v Mariboru imeli kdaj takšen dan?

S. M. VTS

Beograjski študentje so si izbrali za svoj dan 4. april. V Mariboru za enkrat še noben študentski forum ni o tem razmišljala. Dobra spodbuda!

Kdaj bomo v Mariboru študentje dobili svojo menzo, kot jo imajo drugod. Kolikor mi je znano, imajo v Skoplju v študentskem domu celo samopostrežno restavracijo!

S. V. VAS

Počakali bomo na obrat družbene prehrane, ki bo gotov... (?)!

Kolikor slišim iz razgovorov, je organizacijsko stanje v Zvezi študentov še neurejeno, mislim predvsem na nove višje šole.

M. B. VKŠ

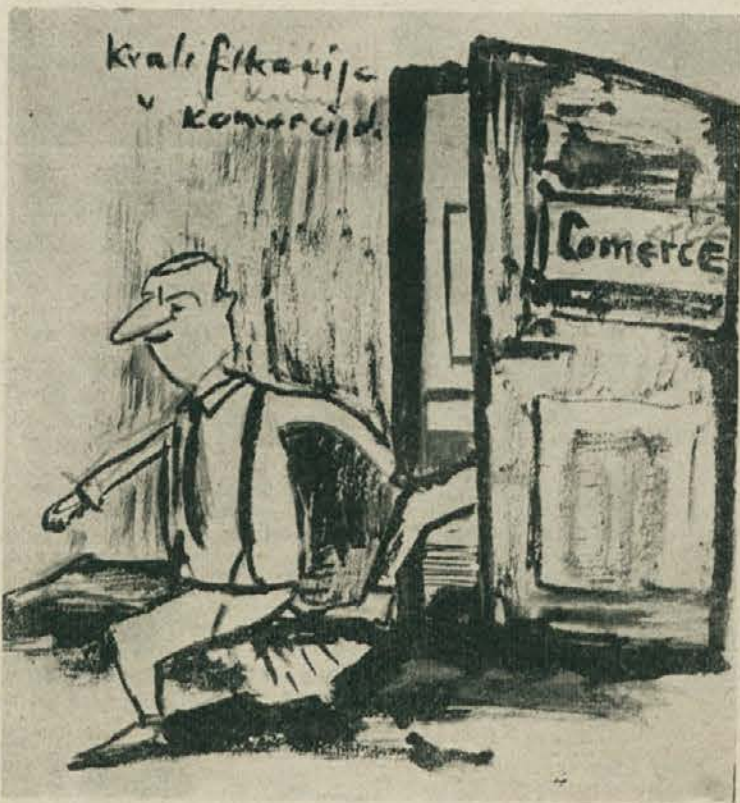
V delu je novi statut Zveze študentov, ki ga pripravlja statutarna komisija pri Centralnem odboru ZSJ. V njej je tudi

predstavnik mariborskih študentov. Statut pa bodo obravnavali tudi na V. kongresu Zveze študentov, ki bo februarja 1962. leta v Ljubljani.

Zelo sem navdušen nad tem, da imamo mariborski študentje svoj časopis »KATEDRO« mariborskih študentov. Ali imajo tudi druga študentska mesta svoj študentski časopis? Upam in verjetno si vsi želimo, da bi »KATEDRA« začela izhajati v krajših časovnih razdobjih.

V. B. VKŠ

V Jugoslaviji izhaja sedem rednih študentskih časopisov poleg raznih drugih študentskih publikacij. Casopisi izhajajo v Beogradu, Zagrebu, v Ljubljani, Skoplju, Sarajevu, Novem Sadu in v Mariboru. Verjetno bodo začeli izhajati tudi v Splitu in na Reki. V Beogradu, Zagrebu, Ljubljani, Sarajevu izhajajo tedensko. Mi pa upamo, da bomo že spomladi začeli izdajati štirinajstdnevno.

glede na potrebe, vendar tako, da bi se stanje v bodočih dveh oziroma treh letih bistveno popravilo.

Med 43,80 odstotki oseb s trgovsko nadaljevalno šolo, ki opravljajo komercialne posle v trgovinah, so največini starejši kadri z dolgoletno prakso, ki sicer uspešno opravljajo strogo tehnične komercialne posle, manjka jim pa za sodobno trgovanje potrebna politična in gospodarska razgledanost. Nujno je, da te stare »trgovce« nadomestimo z absolventi oddelkov za komercialiste centrov Okrajnih trgovinskih zbornic oziroma z absolventi višje komercialne šole in ekonomske fakultete. Čeprav v analizi prikazane stopnje strokovnosti niso po priredbenih predpisih istovetne s šolsko izobrazbo, nam vendarle prikazujejo približno strukturo komercialistov v trgovini. Navajamo samo značilen primer:

Prevedenih je bilo vsega 1587 komercialistov, od tega na pod-

LRS 1128 komercialistov. Če primerjamo število komercialistov posameznih trgovinskih dejavnosti, zbuja največ skrbi število komercialistov, ki delajo v kmetijskih zadrugah in poslovnih zvezah. V omenjenih trgovinskih strokah je zaposlenih le 98 komercialistov. Po šolski izobrazbi je le eden komercialist končal ekonomsko fakulteto, 10 komercialistov ekonomsko srednjo šolo, štirje komercialisti popolno srednjo šolo, 51 komercialistov trgovsko nadaljevalno šolo, ostali komercialisti pa so končali druge nižje šole.

Pogoji, da bo Višja komercialna šola v Mariboru nadaljevala s pričetim delom in oskrbovala trgovino in ostalo gospodarstvo s potrebnim številom komercialistov, so dani. V zunanji trgovini že danes brezpogojno zahtevajo za vodilne komercialne posle samo višjo in visoko izobrazbo. Za trgovino na debelo in trgovino na drobno ni tako velike potrebe po kadru

Nova matura, za ali proti?

METODE SREDNJEŠOLSKEGA ŠTUDIJA IN NOVE MATU-RE SE KRIŽAJO • DOSEDANJI NAČIN: DEDIŠČINA AV-STRO-OGRSKE • POTREBNO JE VEČJE PRIZADEVANJE PROFESORSKIH ZBOROV • ALI SO 50-ODSTOTNI BOLJSI REZULTATI RES ODRAZ ZNANJA? • DOBRA NALOGA VE-LJA 20.000 DINARJEV • SEDANJA FAZA SAMO PREHOD-NEGA ZNAČAJA

Nov način opravljanja zrelostnega izpita na slovenskih srednjih šolah je že dve leti predmet živahne polemike, tako med samimi prosvetnimi delavci kakor tudi v širši javnosti. Ne bi hoteli razpravljati o tem, koliko je novi način boljši ali slabši od prejšnjega, saj sama oblika, ki je bila uvedena kot eksperimentalna novost, še ni dala dokončnih rezultatov in zato še tudi ni dokončna. Hoteli bi nakazati le nekaj izkušenj, ki so jih nabrali mariborski srednješolski zavodi. Že takoj smo lahko v razgovoru s predstojniki naših srednjih šol ločili dve smeri, ki težita vsaka v svojo stran. Medtem ko srednje strokovne šole poudarjajo usposabljanje kadrov za delovna mesta, da bi se izpopolnile še vedno občutne vrzeli v našem gospodarstvu, dajejo srednje šole splošnega tipa več poudarka na široko razgledanost in usposabljanje dijakov za samostojen študij na višjih in visokih šolah.

ESŠ

Iz razgovora s direktorjem Srednje ekonomske šole, tovarišem Janezom Malnaričem, smo posneli sledeče:

Nova matura naj nakaže usmeritev kandidatov v področje njegovega bodočega delovnega mesta. Obenem naj pokaže rezultate štiriletnega šolanja in zajame vse tisto, kar je kandidata poleg ozkega šolskega znanja še zanimalo tekom šolanja. Stanje, kakršno vlada sedaj, je le prehodna faza. Če nam naj zaključni izpit pokaže zmožnost

Direktor Janez Malnarič

slušatelja za samostojen način dela, moramo reformirati tudi ostali sistem šolanja, ki sloni na starem načinu verbalistične reprodukcije znanja. Metode šolanja in nova matura se križajo. Težišče, ki je prej slonelo na zrelostnem izpitu, naj se prenese na zaključni razred. Tu naj se odloči znanje in sposobnost posameznega dijaka. Če to ne ustreza, je treba iskati krivdo predvsem na profesorskem zboru.

Činitelji, ki igrajo vlogo pri izbiri tem, so različni. Žal je odločil mnogokrat zgolj slučaj, kot n. pr. trenutno dostopna literatura, možnost pomoči s strani strokovnjakov in podobno. Čeprav kandidati lahko izbirajo tudi poljubne teme, ki ne sodijo direktno v okvir strokovne izobrazbe, je zaželjeno, da tudi te obdelajo z ekonomskega stališča. Naloga mora odgovarjati tipu šole vsaj iz dveh strokovnih predmetov. O tem, koliko je posamezna naloga samostojno kandidatovo delo, je težko presojati. Lahko bi potegnili variacijsko krivuljo s spodnjimi in zgornjimi ekstremi, največkrat pa bi vendarle dobili povprečje. Imeli smo primere, ko so kandidati zagovarjali nalogo, ki so jo pripravili potrpežljivo in samostojno skozi vse leto in dosegli odlične rezultate. Na drugi strani so se pojavile prav tako dobre naloge, ki jih dijak ni znal zagovarjati in se ni naučil iz njih

nitih osnovnih podatkov. Dobra maturitetna naloga velja na »svobodnem tgu« 20.000 dinarjev. Kontrola, ko se vsako leto nabere v arhivu vsaj 200 nalog, ne bo več mogoča. Najboljša rešitev bi bila matura po letu dni prakse na delovnem mestu.

1. gimnazija

Profil absolventa je odvisen od tipa šole, kjer opravi zaključni izpit. Nova matura se ne more meriti s starimi merili. Vprašanje adekvatnosti obeh načinov ni umestno. Nova matura naj bo svečan zaključek šolanja. Naj bo rezultanta dela in faz vzgojnega procesa, skozi katerega je šel kandidat tekom štiriletnega šolanja v učno-vzgojnem zavodu. Nova matura ni merilo reproduktivnega znanja, ki si ga nabira gojenec v času šolanja. To težišče je preneseno na zaključni razred, kjer velja poostren kriterij. Maturitetna naloga naj bi pokazala, ali kandidat obvlada metode samostojnega dela, ali zna uporabljati literaturo, ali si je pridobil logično mišljenje, ali zna postavljati zaključke in seveda, imeti mora kompleksno znanje ter čim širše obzorje. Vsega tega pa samo z reformo zaključnega izpita ne moremo doseči. Potrebna je večja doslednost in prizadevanje s strani dijakov, predvsem pa profesorskega zbora. Profesorji morajo spreminiti dosedanji način dela in polagati važnost pred-

Direktor Ivan Rudolf

vsem na subjektivni faktor, na seminarska dela, referate, laboratorije in podobno. Toge oblike dosedanjih učnih načrtov je treba sprostiti. Sam izbor tem in obdelava sta predstavljali problem samo prvo leto. Lanska matura je bila vsled prizadevanosti profesorskega zbora uspešnejša. Pri izbiri tem so igrali vlogo različni momenti,

kot so smer nadaljnega študija, dostopna literatura itd. Opažamo tudi močan vpliv utripa našega časa. Izbor tem limitira v prirodoslovno in tehnično smer. Faktor »zunanje intervencije« pri sestavljanju naloge ni bistvenega pomena vse dotlej, dokler je kandidat sam spremljal zgradbo naloge od osnovne skice pa do zaključne oblike. Nekaj drugega je, če skuša kandidat na podlagi sestavljene in včasih drago plačane naloge reproductivno pripraviti zagovor. Taka naloga kljub temu, da je lahko odlično pripravljena, ne prinese zaželenih rezultatov. V večini takih primerov je kandidat odklonjen. Glavne napake, ki so se do sedaj pojavljale, so naloge, ki presegaajo okvir in znanje srednje stopnje, enostransko lotevanje problemov, premalo kompleksnosti in nezadostno polaganje važnosti na družbeno-politični aspekt.

STŠ

Direktor srednje tehniške šole, tovariš Petrovič, meni, da je novi način uspel in da lahko minimalne pomanjkljivosti odpravi

Direktor Petrovič

profesorski zbor sam. Srednja tehniška šola se je lani znašla pred dvema težavama. Na tržišče je »plasilara« svoje prve diplomante. Odlok o novem načinu polaganja mature pa je prišel dokaj pozno, šele marca meseca. V zadnjem letniku STŠ predavajo samo ključne predmete, tako da kandidat vse do zaključka pouka ni mogel pričeti s pripravo maturitetne naloge, ker ni poznal gradiva. Zato zaključujemo pouk vsaj mesec dni pred polaganjem diplome. V tem mesecu je kandidat pod stalno kontrolo predavatelja, ki mu z nasveti pomaga graditi maturitetno nalogo. Na pomoč so priskočila tudi nekatera mariborska podjetja. Kandidati so si na licu mesta lahko ogledali proces proizvodnje in dobili na razpolago ves potrebni material. STŠ skuša prilagoditi metode štiriletnega šolanja novemu na-

činu zaključnih izpitov. Strokovnjaki in podjetja, kjer so diplomanti nastopili svoje prvo delovno mesto, so mnenja, da je nov način uspešen. Maturitetna naloga je na STŠ res odraz samostojnega dela in znanja dijakov. Nekatera podjetja in predavatelji strokovnjaki so mnenja, naj bi maturo polagali šele na jesen, po nekaj mesecih prakse. Glavna napaka pri nekaterih nalogah je bila v tem, da so bile prezahtevne in niso sodile v okvir znanja diplomiranega tehnika. Uspehi diplom so za 50% boljši od učnih uspehov zadnjega letnika.

Naše gospodarstvo potrebuje neprimerno več tehnikov, kot so jih do sedaj lahko dajale srednje tehnične šole. Razmerje med tehniko in inženirji je nezdravo. Namesto razmerja pet tehnikov na enega inženirja je razmerje ena proti ena. Prejšnja matura, ki je bila selektivnega značaja, je vsako leto zavrgla določen procent kandidatov. Nov način mature je to napako odpravil, zaostri pa smo kriterije zadnjih letnikov šolanja.

★

Osnovna reforma, ki je narekovala celotno reformo našega šolskega sistema, je usmerjanje ljudi v poklice in potreba po kadrih. Ker je dosedanji šolski sistem predstavljal oviro pri napredovanju, smo reformirali tudi način opravljanja mature. Absolventi srednjih šol naj si z maturitetno nalogo izbirajo svoj bodoči poklic. S tem bi naj bile izključene vse motnje pri prehodu iz srednjih na višje in visoke šole. Prejšnja matura, ki je služila kot selekcija na podlagi reprodukcije pridobljenega znanja in je slonela na verbalizmu, je predstavljala za človeka, ki mu je »sedela« na primer pri-

Tovariš Henrik Rajter

rodoslovno matematična smer, ni pa bil nadarjen za jezike in ni opravil mature, prepreno za nadaljnji študij. Družba je s tem izgubila verjetno dobrega bodočega strokovnjaka. Oblika zaključnih izpitov ni definitivna in je v prehodni fazi. Glavna napaka je premajhna možnost kontrole s strani profesorskega zbora. Maturitetne naloge niso zadosten odraz samostojnega dela in znanja posameznih kandidatov. Nujno je potrebno reformirati tudi metode celotnega srednješolskega študija.

Mladinska konferenca na TTŠ

Čeprav je mladinski aktiv na Tekstilni tehniški šoli mlad, po svojem delu prav nič ne zaostaja za ostalimi mladinskimi aktivimi na srednjih šolah. 15. oktobra so imeli mladinsko konferenco, na kateri so med drugim sklenili, da bodo ustanovili pevski zbor in streliško družino, povečali število tekmovalcev med razredi in oddelki, se izobraževali v krožkih in podobno. Na konferenci je bil prisoten tudi predsednik LMS občine Maribor-Center.

Tekstilna tehniška šola (TTŠ) je najmlajša srednja šola v Mariboru. Njen predhodnik je bila Industrijska tekstilna šola, ki obstoja še danes kot prva stopnja tehniške šole. Po treh letih šolanja dobijo dijaki naziv kva-

lificiranega delavca, če pa obiskujejo tudi izredne predmete ter jih uspešno končajo, se lahko vpišejo v četrti letnik. Če tudi tega uspešno končajo, dobijo naziv tehnika.

Velik poudarek leži na praktičnem pouku. Dijaki prvih letnikov imajo dvakrat tedensko prakso v kovinskih delavnicah, dijaki drugih letnikov pa že delajo na ustreznih delovnih mestih v tovarni.

Uprava šole ima mnogo težav s prostori. Po vsej verjetnosti bodo začeli graditi novo šolsko poslopje na desnem bregu Drave. Če bodo uspeli dobiti ustrežna finančna sredstva, bodo kar kmalu pričeli z delom.

OB ROBU

Kaj bomo študirali?

VPŠ

Všja pravna šola v Mariboru je bila ustanovljena kot šola posebnega tipa, ki naj po metodi inverzije daje pravniška s krajšim, dvoletnim, pravnim študijem, vendar z vsestranskim pravnim znanjem, ki ga zahteva praksa na mnogih delovnih mestih. Kolikor želi diplomant šole še razširiti in poglobiti svoje pravniško znanje, lahko po diplomirani študij na višji stopnji, lahko se pa tudi sam specializira in izpopolni glede na pravno službo, ki jo opravlja. Sedež šole v Mariboru omogoča poleg tega, da je šola posebnega tipa, študij tudi tistim študentom, ki jim ga sicer oddaljenost od univerzitetnega centra v Ljubljani onemogoča ali znatno otežuje. To velja tako za redne študente, ki lahko pozneje še vedno nadaljujejo svoj študij na drugi stopnji univerze oziroma na drugih visokih šolah, kakor tudi za večino izrednih študentov, ki jim je tako omogočeno, da kljub zaposlitvi spemljuje delo na šoli.

Naše družbeno in gospodarsko življenje nujno terja na vseh področjih dela vedno več strokovnih kadrov, zlasti še takšnih, ki ne potrebujejo posebnega, poglobljenega zgodovinskega, teoretičnega in drugega znanja, ki pa morejo v praksi le strokovno obvladati določeno področje dela. Tudi pravnih kadrov te vrste zelo primanjkuje, zlasti še v raznih službah na ljudskih odborih, v gospodarskih organizacijah, raznih zavodih itd.

Šola mora skrbeti zlasti za to, da iz šole in usposobi pravni kader te vrste in mora temu prilagoditi tudi svoj učni načrt in učne programe za posamezne predmete. Zajeti mora v času dveletnega študija celotno pravno materijo, podajati pa jo mora tako, da dobi diplomant šole polno znanje, le s to razliko, da to znanje ni še posebej teoretično poglobljeno. S tem pa ni rešeno, da diplomant šole ne dobi — poleg praktičnega znanja — tudi glavnih teoretičnih osnov. Šola se mora pri tem tudi zavedati naloge, da študentu prava posreduje pravno znanje in mu vcepi pravno mišljenje.

Učni načrt šole je takšen, da obsega vse predmete, ki sodijo v področje prava, poleg tega pa predmete, ki omogočajo pravniku spoznati tudi našo gospodarsko ureditev. Predmeti na šoli so naslednji:

politična ekonomija, sociologija, uvod v pravoznanstvo, družbeno-politična ureditev FLRJ in razvoj ljudske oblasti, javna uprava, organizacija pravosodja, organizacija in upravljanje gospodarskih organizacij, osebno in rodbinsko pravo, osnove računovodstva, osnove civilnega prava, osnove kazenskega prava s procesom, oris civilnega procesnega prava, temelji delovnega prava in socialnega zavarovanja, upravni spori in upravni postopki, ekonomska politika FLRJ, javne finance, evidenca pravnih razmerij, pogodbe blagovnega prometa in vrednostni papirji.

Iz učnih programov, po katerih podaja šola prej navedeno snov, vidimo, da zajema snov izčrpano in dajejo študentu iz vseh predmetov temeljito znanje.

Učni načrt in programi za posamezne predmete so precej zahtevni in je potreben za diplomiranje intenziven študij. Študij prava prihaja zlasti v poštev za tiste študente, ki se posebej zanimajo za družbeno dogajanje, za vprašanja družbenega in političnega ter za vprašanja gospodarskega življenja, ki z druge strani ne čutijo posebnega nagnjenja za določene specialne poklice, kakor so medicina, tehnika itd. Študij prava ni vezan na delo v laboratorijih in slično ter sodi v skupino družbenih ved, ki jih je treba v glavnem proučevati na podlagi literature.

Omenim naj še, da so ves učni načrt in učni programi šole za posamezne predmete v glavnem vsklajeni z učnim načrtom in z učnimi programi pravnega študija I. stopnje na Pravni fakulteti v Ljubljani. Čeprav bo šla šola postopoma vedno bolj svojo pot kot pravna šola posebnega tipa, si bo vedno prizadevala, da prilagodi študij na šoli tako, da bodo njeni diplomanti, če se za to odločijo, lahko nadaljevali študij na višjih stopnjah.

Dr. Igor Vilfan

Mladinska oddaja

Mladinski aktiv na I. gimnaziji ima vsak torek in petek deset minut pred glavnim odmorom mladinsko oddajo, kjer posredujejo dijakom preko zvočnikov najnovejše politične, športne in kulturne novice.

VKŠ: IZREDNI IZPITNI ROKI

Izredni izpitni roki so vsak prvi polni teden v mesecu (n. pr. november od 6. do vključno 11., december od 4. do vključno 9.). V mesecih, v katerih so redni izpitni roki, izrednih ni. Prijave naj se pošljejo najkasneje do 25. v mesecu pred izpitnim rokom.

Profesorji	Dnevi	Predmet
Lah Tine	petek ob 10. uri pred. I	Ekonomika podjetij
Vezjak Danilo	četrtek ob 8. uri kab. I	Zunanja trgov. FLRJ Tehnika zunanje trg. Devizno poslovanje
Durjava Ostoj	petek ob 9. uri četrtek ob 8. uri pred. II.	Ekonomika FLRJ Pol. ekon. I., II.
Štefanec Franjo	sreda ob 15. uri kab. I.	Matematika Statistika Spl. gosp. geografija
Bračič Vladimir	četrtek ob 8. uri kab. III.	Regionalna geografija Turistična geografija
Crnkovič Rudi	četrtek ob 10. uri pred. I.	Gospodarske finance (Finance II.) Teorija in uporaba denarja (DENAR) Kredit in kreditni sistem (KREDIT)
Črnjavič Bojan	četrtek ob 8. uri pred. II.	Uporabno knjigovodstvo Knjigovodstvo Bančno knjigovodstvo
dr. Nemeč Janez	torek ob 8. uri kab. III.	Spl. gosp. pravo (I. in II.) Mednarodno pravo
Deželak Bogomir	poned. ob 15. uri pred. II. torek ob 15. uri pred. II.	Komerc. poslovanje Komerc. politika
inž. Pregrad Boris	petek ob 17. uri pred. II.	Blagoznanstvo s tehnologijo, nauk o živilih

dr. Požar Danilo	torek ob 8. uri pred. IV.	Transport s transportnim zavarovanjem
Požar Breda Sorman Gabriela Meula Vladimir Vokač Zlata Kolar Anton	sobota ob 9. uri pred. II.	Tuji jeziki, pismeno
Planina Janez	petek ob 17. uri pred. I. B	Osnove turizma Ekonomika turizma
Lipko Franjo	torek ob 8. uri Administr. šola, Cafova 9	Temeljni pojmi o državi in pravu
dr. Meznarič Matija	sobota ob 12. uri pred. IV.	Analiza poslovanja z revizijo
Kržišnik Emil	sreda ob 16. uri pred. II.	Proračunske finance (Finance I.)
Kegl Tonka	poned. ob 15. uri pred. VPS	Organ. knjigovodstvo z mehanografijo
Lesica Josip	sobota ob 15. uri pred. II.	Predvojaška — ženske
Muslovič Ferdo	četrtek ob 16. uri pred. VPS	Predvojaška — moški I.
Reiter Henrik	torek ob 16. uri pred. VPS	Predvojaška — moški II.

POZIV ZA SODELOVANJE

Uredništvo »Katedre« poziva vse študente, redne in izredne, da sodelujejo s svojimi prispevki v našem listu.

Interesenti naj se zglasijo na uredništvu »Katedre«, Maribor, Gregorčičeva ul. 30, vsak dan od 12. do 14. ure.

Uredništvo.

Iz Rakovice

Te dni so na Višji tehniški šoli v Rakovici slovesno podeli prve diplome. Kljub celi vrsti težav in ovir, s katerimi so se srečavali študentje prve generacije, je že diplomiralo 53 od 80 sprejetih slušateljev. Šola je izenačena s prvo stopnjo fakultete, vendar morajo diplomanti položiti nekaj diferencialnih izpitov, če se hočejo vpisati na drugo stopnjo. Letos se je vpisalo 77 rednih in 31 izrednih slušateljev.

Iz Beograda

Sredi oktobra je na psihologiji diplomiral Ivan Štajnberger leto dni pred rokom. Vpisal se je 1958, star je 26 let, povprečna ocena 9,60. Junija je položil zadnji izpit iz tretjega letnika, do diplome so mu ostali še trije izpiti in diplomsko delo. Ker mora te dni v vojsko, so mu dovolili opravljanje izpitov iz četrtega letnika. Od junija do oktobra je študiral po osemnajst ur dnevno in uspel...

OBVESTILO ČLANOM

Obveščamo vse člane ZKJ in ostale študente, člane ZŠJ, da bo v nedeljo, 19. novembra, ob 9. uri dopoldne konferenca Zveze komunistov v veliki predavalnici Višje komercialne šole, Mladinska 9.

Udeležba je za vse člane ZKJ obvezna!

ŠE TRIJE DIPLOMANTI NA VKŠ

23. oktobra so na Višji komercialni šoli položili poslednje izpite trije študentje: Valter ŠKOLARIS in Fabio IVANČIČ z oddelka za zunanjo trgovino ter Jože ROTAR z oddelka za blagovni promet. Čestitamo!

predilnica
in
tkalnica

maribor

izdeluje:

bombažno in stanično prejo ter prejo iz sintetičnih vlaken.
bombažne in stanične tkanine ter sintetične tkanine za ženske obleke, posteljno perilo, kanafase, flanelo, popeline itd.
Lasna predilnica, tkalnica in oplemenitilnica.

PRIZORI S I. TENIŠKEGA PRVENSTVA MARIBORSKIH VIŠJH ŠOL od leve proti desni: skupina udeležencev prvenstva, Ambrožič (VAŠ) na delu, Ambrožič in Kancler v igri dvojic, oster udarec Vođeba (VTS)

Rezultati

POSAMEZNIKI (21 tekmovalcev)

★ ČETRTFINALE: Logar (VTS)—Juvan (VKS) 6:3, 7:5; Vizjak (VKS)—Vođeba (VTS) 1:6, 0:6; Geržina—Krejačič (oba VKS) 6:2, 6:3; Purkljec—Vogrinc (oba VTS) 3:6, 3:6.

★ POLFINALE: Logar—Vođeba 9:7, 1:6, 6:1; Vogrinc—Geržina 5:7, 6:2, 8:6.

★ FINALE: Logar—Vogrinc 0:6, 7:5, 5:7.

★ PRVAK: Tone VOGRINEC (VTS).

DVOJICE (6 parov)

★ ČETRTFINALE: Ambrožič—Kancler (VAS—VKS)—Krejačič—Vizjak (VKS) 6:1, 6:2; Ferš—Vođeba (VKS—VTS)—Purkljec—Mlakar (VTS—VKS) w. o.; Geržina—Vogrinc (VTS—VKS) in Logar—Juvan (VTS—VKS) so bili prosti.

★ POLFINALE: Geržina—Vogrinc—Ferš—Vođeba 6:4, 6:3; Logar—Juvan—Ambrožič—Kancler 6:4, 6:2.

★ FINALE: Geržina—Vogrinc—Logar—Juvan 6:4, 7:5.

★ PRVAK: VOGRINEC—GERŽINA (VTS—VKS).

I. teniško prvenstvo mariborskih višjih šol

V ZNAMENJU „OUTSIDERJEV“

VOGRINEC ZMAGOVALEC MED POSAMEZNIKI ● V IGRI DVOJIC GERŽINA IN VOGRINEC NAJBOLJŠA ● PRVENSTVO USPELO

Teniški park v Ljudskem vrtu je bil konec preteklega meseca prizorišče I. teniškega prvenstva mariborskih višješolskih zavodov, katerega je pod pokroviteljstvom TK Branik organizirala »Katedra« mariborskih študentov. Zanimivega tekmovanja se je udeležilo preko 20 igralcev VTS, VKS in VAŠ, medtem ko se pravniki in stomatologi iz nepravilnih razlogov niso pojavili na startu.

Posebna privlačnost prvenstva je bila v tem, da so se lahko prijavi samo neregistrirani igralci. Tako smo videli »na delu« košarkarje, rokometarje, odbojkarje in nogometarje, izmed katerih se je večina prvič sprijela s skrivnostmi teniškega športa. Prav zaradi tega so bila

srečanja predtekmovanja najzanimivejša, kajti v zaključni del tekmovanja so se uvrstili tisti, ki so se nekoč že aktivno bavili s tem športom.

VSE ZA ZMAGO

Zanimivo je bilo gledati, kaj vse so počeli nekateri udeleženci prvenstva,

da bi prešli sile svojega nasprotnika in se uvrstili v naslednje kolo.

Večina »outsiderjev« je že po prvih udarcih prišla do spoznanja, da je za slabo igranje kriv reket ali pa pramenke ali zopet pretrde žoge. Pri tem je bil rekorder svoje vrste Krejačič, ki je v srečanju četrtfinala menjal kar tri reketke, po gorazu pa žalostno ugotovil, da nikakor ni našel pravega!

Nadarjeni Vizjak, ki se nikakor ni mogel ločiti od svojega klobuka, je s servisi prošenil celo poznavalce teniške igre. Čeprav je v polju igral z desnico, je obvezno serviral z levo roko, katero si je v ta namen v zapestju še posebej okrepil. Po rezultatih sodeč ja tudi ta »finta« ni pomagala.

Dobro sta jo »spogumala« tudi Ferš in Geržina, saj je bilo njuno medsebojno srečanje v predtekmovanju poslastica svoje vrste. Režeža sta namreč kar trikrat omagala, pa sta morala po »okrepčilo« v restavracijo Braček. Rezultat vsega je bil ta, da sta po prvih dveh setih zares omagala in morala srečanje

iz »objektivnih« razlogov preložiti na naslednji dan.

KVALITETEN FINALE

Za razliko od predtekmovanja smo v finalnih igrah gledali zares lep tenis. Pri tem mislimo predvsem na srečanje Logar—Vogrinc, katerega bi po kvaliteti prav lahko primerjali s povprečnimi igrami na kakšnem turnirju. Vogrinc je bil taktično in tehnično boljši nasprotnik, čeprav moramo priznati, da Logarju tokrat ni šlo najbolje od rok.

V igri dvojic smo gledali dober začetek in slabo nadaljevanje. Zanimivo je, da je bil kvalitetno slabši Juvan najboljši igralec tega srečanja, medtem ko se je ostalim poznala utrujenost iz prejšnjih srečanj.

Ob zaključku lahko še zapišemo, da je I. teniško prvenstvo mariborskih višjih šol povsem uspelo in da so zanimive borbe v Ljudskem vrtu vsaj za nekaj dni razgibale mrtvilo v športnem življenju mariborskih študentov ob pričetku novega študijskega leta. 5-er

UREDNIŠTVO »KATEDRE«

bo v mesecu novembru organizirala dvojice zanimivih tekmovanj. Najprej se bodo nogometarji višjih šol borili za prehodni pokal v malem nogometu, konec meseca pa še v namiznem tenisu.

Profesor Boris Ošlak

Še o študentskem klubu

Naša razmišljanja o ustanovitvi študentskega športnega društva v Mariboru ter mnenja nekaterih profesorjev in znanih športnih delavcev so med mariborskimi študenti povzročila mnogo diskusij in komentarjev. Čeprav so mnenja o obliki dela v takšnem društvu več ali manj deljena, so si vendarle vsi edini, da bi ustanovitev društva bila izredno koristna in ob vedno večjem številu študentov v Mariboru celo nujna.

Uredništvo »Katedra« bo tudi v bodoče objavilo vse prispevke k aktualni temi: »Študentsko športno društvo v Mariboru — da ali ne?«

Znani mariborski športni delavec in profesor na Srednji tehnični šoli BORIS OŠLAK nam je med drugim dejal, da z ustanovitvijo študentskega

športnega društva ne bi afirmirali samo naših šol na telesno-vzgojnem polju, temveč bi dosegli predvsem zdrav psihofizični razvoj naše študentske mladine.

Glavni cilj bodočega društva naj bi bila množičnost, oblike izvajanja posameznih športnih panog pa rekreativnega značaja. S tem bi bilo društvo dostopno vsem študentom, tudi onim, ki so se že od nekdaj ogrevali za določeno športno panogo, pa jim je iz različnih razlogov ostala le neizpolnjena želja. Ne dvomno bi se iz množičnosti sčasoma razvila kvaliteta, ki pa pri ustanovitvi ne bi smela predstavljati glavne naloge. Nadalje bi z ustanovitvijo društva mladina spoznala neprecenljive koristi in obenem potrebe po aktivnem odmoru na zelenih igriščih, pohorskih smučiščih in ostalih športnih objektih.

Za vas, dekleta!

Tudi nova sezona nam je, kot vsako leto, prinesla nekaj presenečenj. Tega sicer ne bi mogli trditi o dnevnih oblekah, katerih gornje dele krasi kravatice, žepi in zaobljeni ovratniki; krila pa so še vedno plisirana, ravna ali pa se proti robu rahlo širijo. Materiali: jersey, karo, pepita, gabardine, kamgarn.

Večerne in koktajl obleke so krojene zelo preprosto (večinoma so ozke ali pa so krila le nekoliko nabrana v pasu), vendar so okrašene z različnimi svetlečimi našivki, pasovi in šali. Materiali: žamet, zlati lamé, čipke (črne ali bele), saten, brokat, žoržet, šifon, šantung, krep.

Več pozornosti so posvetili letošnji modri kreatorji kostimom in plaščem. Jopice kostimov so ravne ali pa v bokih le rahlo oprijete, navadno brez ovratnikov. Krila so še vedno bolj kratka kot dolga, krojena v več delih, tako da se proti robu rahlo širijo, mnogokrat popestrjena z enim ali več nabori. Plašči se tako po krojih kot po barvah precej razlikujejo med seboj. Poleg ravno krojenih, le na hrbtu razširjenih, ležerno zvezanih s pasovi

ali pa sešitih v obliki široke pelerine, so zelo zanimivi plašči

krojeni v stilu »redingote«. Kar se tiče rokavov, so ti rezani globoko ali pa kot kimonu ter dajejo tako plašču še bogatejši videz. To sezono so moderni bolj ozki kot široki ovratniki; slednji spominjajo po svojih velikostih že na male pelerine. Naj pripomni še to, da je krzno zopet zelo moderno (krzneni ovratniki in klobučki oz. čepice!). Kostimi in plašči so mnogokrat okrašeni z usnjenimi robovi in gumbi (slednji so tudi iz metala). Pri materialih, tako za kostime kot za plašče, prevladuje tweed, opazimo pa še ga-

si iz satena in kombinacije kože s tekstilom. Prevladujeta črna in temnosiva barva.

Torbice niso več tako velike, niti tako ozke kot so bile v modi doslej. Okrašene so z zapirachi, metalnimi ročkami ali filigranastimi okrasi. Lak je zopet zelo moderen in to v vseh barvah, ne le samo v črni. Tudi tu opazimo kombinacije kože s tekstilom. H kostimom in plaščem nosimo torbice s hrpavimi, k oblikam pa torbice z mehкими stranicami. Večerne torbice so podolgovate ter spominjajo na pi-

JESEN IN ZIMA

bardine, shetland in tkanine iz grobe volne. Barve: rdeča, temnozeleno, kostanjevorjava, modra, vijoličasta, črna in siva v vseh niansah.

Se nekaj besed o čevljih in torbicah. Se vedno so moderni koničasti čevlji, vendar vrh ni več tako koničast kot je bil doslej. Tudi pete so nekoliko nižje (3—6 cm). Dopoldanski čevlji imajo po večini top oz. odsekan vrh, okrašeni so s sponkami in širokimi pasovi vseh vrst, ali pa so luknjičavi. Pete so nizke (4 cm), ozke in se proti koncu širijo. Pojavljajo se okra-

semske ovitke. Narejene so iz iste materiala kot je večerna obleka ali pa so lakaste, vendar odgovarjajo barvi obleke.

To naj bi bila v kratkem karakteristika letošnje jesenske in zimske mode. Nikar pa se ne prenačite, drage bralke, in najprej dobro premislite o tem: kaj in kako boste kupile?! Od vas je sedaj odvisno, da boste letošnjo modo vskladile s svojo postavo, barvami, materiali, in seveda, kar je glavno, tudi z denarjem, tako da boste s tem tudi ve zadovoljne. Boča

